

Informatīvais ziņojums

Par virzību uz indikatīvo valsts energoefektivitātes mērķi 2014. – 2016. gadā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Direktīvu 2012/27/ES par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK

2014. gada 17. marts

SATURS

1. IEVADS	5
2. PĀRSKATS PAR VALSTS ENERGOEFEKTIVITĀTES MĒRĶIEM UN IETAUPĪJUMIEM	5
2.1. Valsts 2020. gada energoefektivitātes mērķi	6
2.1.1. Indikatīvais valsts energoefektivitātes mērķis 2020. gadam	6
2.1.2. Mērķa ietekme uz vispārējo primārās enerģijas patēriņu un galapatēriņu 2020. gadā	6
2.2. Papildu energoefektivitātes mērķi	11
2.3. Primārās enerģijas ietaupījums	12
2.4. Sasniegtais gala enerģijas ietaupījums un ietaupījumu prognoze	13
3. ENERGOEFEKTIVITĀTES POLITIKAS PASĀKUMU ĪSTENOŠANA	17
3.1. Horizontālie pasākumi	17
3.1.1. Enerģijas ietaupījuma apjoms pienākuma periodā	17
3.1.2. Valsts energoefektivitātes pienākuma shēma	18
3.1.3. Ar EPS sasniedzamie ietaupījumi	19
3.1.4. Īstenotie alternatīvie politikas pasākumi	20
3.1.5. Plānotie alternatīvie politikas pasākumi	23
3.1.6. Pārrēķina koeficienti enerģijas veidiem	26
3.1.7. Enerģijas ietaupījuma uzskaitē	28
3.1.8. Energoauditi un energovadības sistēmas	29
3.1.9. Uzskaitē un rēķinu izrakstīšana	30
3.1.10. Kvalifikācijas, akreditācijas un sertifikācijas sistēmu pieejamība	31
3.1.11. Energopakalpojumi	33
3.1.12. Valsts energoefektivitātes fonds	33
3.1.13. Energoefektivitātes pasākumu atbilstība valsts atbalsta tiesiskajam regulējumam	34
3.2. Ēku energoefektivitāte	35

3.2.1. Ēku renovācijas stratēģija	35
3.2.2. Citi pasākumi energoefektivitātes veicināšanai ēku renovācijā	35
3.3. Publisko struktūru ēku energoefektivitāte	36
3.3.1. Valsts sektora ēku energoefektivitāte	36
3.3.2. Citu publisko struktūru ēku energoefektivitāte	40
3.3.3. Publisko struktūru iepirkumi	41
3.4. Enerģijas galapatēriņa efektivitātes pasākumi transportā	42
3.5. Efektīvas apsildes un dzesēšanas veicināšana	42
3.5.1. Visaptverošs novērtējums	42
3.5.2. Citi pasākumi apsildīšanas un dzesēšanas efektivitātes veicināšanai	43
3.6. Enerģijas pārveide, pārvade, sadale un pieprasījuma reakcija	44

Abrīvatūru saraksts, saīsinājumi un terminu skaidrojumi

1. EERP	Latvijas Republikas Pirmais energoefektivitātes rīcības plāns 2008. – 2010. gadam
2. EERP	Latvijas Republikas Otrais energoefektivitātes rīcības plāns 2011. – 2013. gadam
AER	Atjaunojamie energoresursi
bar	Bārs – spiediena mērvienība
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
EK	Eiropas Komisija
EM	Ekonomikas ministrija
EPS	Energoefektivitātes pienākuma shēma
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
ESKO	Energoservisa kompānija
ETS	Emisiju tirdzniecības sistēma
EUR	<i>Euro</i> (Eiropas Savienības vienotā valūta)
GWh	Gigavatstunda (enerģijas mērvienība)
IKP	Iekšzemes kopprodukts
KF	Kohēzijas fonds
KPFI	Klimata pārmaiņu finanšu instruments
MARKAL	Modelis, ko izmanto, lai veiktu ekonomisko analīzi dažādām enerģētikas sistēmām
Mtoe	Miljons tonnu naftas ekvivalenta
MWh	Megavatstunda (enerģijas mērvienība)
NCV	Zemākā siltumspēja
PJ	Petadžouls (enerģijas mērvienība)
SEG	Siltumnīcefekta gāzes

▪ 1. IEVADS

Līdz šim Latvija Eiropas Komisijai atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/32/EK par enerģijas galapatēriņa efektivitāti un energoefektivitātes pakalpojumiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 93/76/EEK (turpmāk – Direktīva 2006/32/EK) prasībām ir iesniegusi divus valsts energoefektivitātes rīcības plānus. Ar Ministru kabineta 2011. gada 16. septembra rīkojumu Nr.460, tika apstiprināts Latvijas Republikas Otrais energoefektivitātes rīcības plāns 2011. - 2013. gadam, kas ietver arī ar Ministru kabineta 2008. gada 20. maija rīkojumu Nr.266 apstiprinātā Latvijas Republikas Pirmā energoefektivitātes rīcības plāna 2008. - 2010. gadam izpildes novērtējumu.

Informatīvais ziņojums **Par virzību uz indikatīvo valsts energoefektivitātes mērķi 2014. – 2016. gadā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Direktīvu 2012/27/ES par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK** (turpmāk – Informatīvais ziņojums) ir izstrādāts, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2012/27/ES par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK (turpmāk - Direktīva 2012/27/ES) 24. panta 2. punkta prasībām. Informatīvā ziņojuma izstrādāšanā ņemts vērā 2013. gada 22. maija Eiropas Komisijas īstenošanas lēmums 2013/242/ES¹, ar ko izveido valsts energoefektivitātes rīcības plānu paraugu saskaņā ar Direktīvu 2012/27/ES (turpmāk tekstā – EK vadlīnijas).

Ņemot vērā, ka Direktīva 2012/27/ES un EK vadlīnijas nenosaka dalībvalstīm veikt 2. EERP izvērtējuma analīzi un šobrīd tiek izstrādāts likumprojekts, kas noteiks Valsts energoefektivitātes rīcības plānu sagatavot un iesniegt Eiropas Komisijai ne vēlāk kā līdz 2017. gada 30. aprīlim un uz kā pamata spēku zaudēs „Enerģijas galapatēriņa efektivitātes likums”, šis dokuments ir sagatavots kā Informatīvais ziņojums.

Ekonomiskās krīzes rezultātā būtiski ir mainījusies situācija enerģētikas nozarē kopumā, tāpēc, lai precizētu līdzšinējās politikas un mērķus un lai plānotu enerģētikas nozares attīstību ilgtermiņā, tajā skaitā, lai nodrošinātu Latvijas noteikto enerģētikas mērķa rādītāju sasniegšanu, tika izstrādāts informatīvais ziņojums „Latvijas enerģētikas ilgtermiņa stratēģija 2030 – Konkurētspējīga enerģētika sabiedrībai” (turpmāk – Stratēģija 2030), kas 2013. gada 28. maijā izskatīts Ministru kabinetā. Šis dokuments nosaka darbības virzienus ilgtermiņā energoapgādes drošībā, konkurētspējā, energoefektivitātē un arī atjaunojamās enerģijas izmantošanā. Lai sasniegtu Stratēģijā 2030 definētos Latvijas enerģētikas politikas ilgtermiņa mērķus, Ekonomikas ministrija izstrādās un virzīs apstiprināšanai jaunas enerģētikas politikas pamatnostādnes laika periodam 2014. - 2020. gadam.

Energoefektivitātes paaugstināšanu turpmāk paredzēts noteikt par nacionālo prioritāti, kas izmaksu efektīvā veidā samazina ekonomikas energoapgādes drošības, ilgtspējas un konkurētspējas riskus, vienlaicīgi radot papildu darbavietas un veicinot izaugsmi.

▪ 2. PĀRSKATS PAR VALSTS ENERGOEFEKTIVITĀTES MĒRĶIEM UN IETAUPIJUMIEM

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:141:0048:0053:LV:PDF>

- **2.1. Valsts 2020. gada energoefektivitātes mērķi**

- **2.1.1. Indikatīvais valsts energoefektivitātes mērķis 2020. gadam**

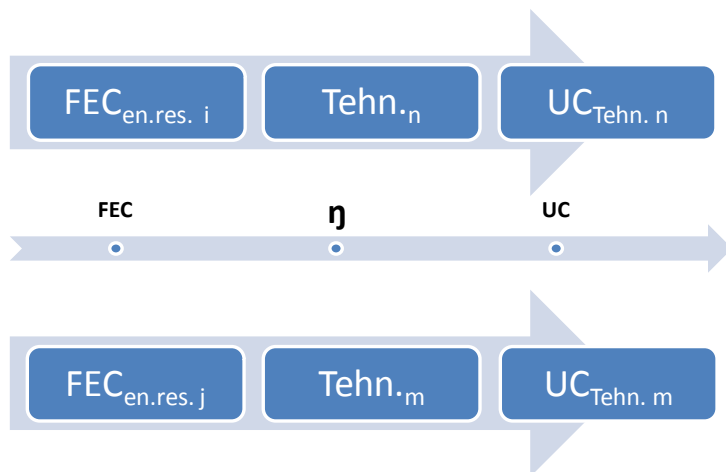
Atbilstoši Direktīvas 2012/27/ES 3. panta prasībām noteiktais Latvijas **indikatīvais valsts energoefektivitātes mērķis, pamatojoties uz primārās enerģijas ietaupījumu 2020. gadā, ir 0,670 Mtoe (28 PJ), kam atbilst gala enerģijas patēriņa ietaupījums 0,457 Mtoe (19 PJ)**, kas paredz enerģijas ietaupījumu daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkās, pašvaldības un valsts iestāžu ēkās, enerģijas ietaupījumu rūpniecībā, pakalpojumu sektorā un transportā, kā arī enerģijas ietaupījumu centralizētās siltumapgādes sistēmās. Energoefektivitātes pasākumu īstenošana kopumā veicinās pāreju uz energoefektīvāku ekonomiku un palielinās rūpniecības un citu sektoru konkurētspēju.

- **2.1.2. Mērķa ietekme uz vispārējo primārās enerģijas patēriņu un galapatēriņu 2020. gadā**

Zems energoefektivitātes līmenis rada gan enerģētiskās drošības, gan ilgtspējas, gan konkurētspējas riskus, taču šī līmeņa paaugstināšana ir ātrākais un izmaksu ziņā efektīvākais risku samazināšanas veids, vienlaicīgi radot papildu darbavietas un veicinot izaugsmi. Lielākais potenciāls ar valsts īstenojamiem atbalsta instrumentiem enerģijas ietaupījumam pastāv ēku siltumapgādes un transporta sektorā.

Lai veiktu Latvijas enerģijas patēriņa un apgādes ilgtermiņa scenārija analīzi līdz 2020. gadam un novērtētu energoefektivitātes politikas ietekmi uz primāro resursu patēriņu 2020. gadā, tika izmantots Fizikālās enerģētikas institūta izveidots MARKAL-LV modelis (turpmāk – MARKAL-LV), kas balstās uz MARKAL² modelēšanas platformas matemātisko un programmu nodrošinājumu. MARKAL-LV ir aprakstīta Latvijas enerģijas sistēma – sākot ar enerģijas pakalpojuma pieprasījumu, tad gala patēriņa un pārveidošanas sektora posmi, un beidzot ar primārās enerģijas piegādi (vietējo resursu ieguve, imports un eksports). Markal-LV izmantotie dati ir prognozes par enerģijas resursu cenām, tehnoloģiju un enerģijas resursu raksturojums, kā arī par enerģijas pakalpojumu pieprasījumu, piemēram, apsildāmo telpu platība vai ton-kilometri, kas atspoguļo nepieciešamību pēc attiecīgā enerģijas daudzuma. Markal-LV izmantotos datus nodrošina Fizikālās enerģētikas institūts, balstoties uz CSP datiem un iepriekš veiktajiem pētījumiem. MARKAL-LV kā enerģētikas un vides sistēmas analīzes instrumentārijs nodrošina daudzpusīgu analīžu veikšanu, kurā līdzās esošajai Latvijas enerģētikas struktūrai ir aprakstītas nākotnē iespējamās alternatīvās enerģijas piegādes ķēdes, tehnoloģijas un emisiju samazināšanas iespējas.

² - <http://www.iea-etsap.org>

1. attēls. Lietderīgās enerģijas un gala enerģijas sasaiste modelī

Apakšsektoriem prognozētais pieprasījums pēc pakalpojuma vai lietderīgās enerģijas (UC) (sk. 1. attēlu) modelī tiek nodrošināts ar attiecīgā apakšsektora tehnoloģijām (Tehn), izmantojot kādu enerģijas resursu, t.i., enerģijas gala patēriņš (FEC), kura patērēto daudzumu raksturo iekārtas raksturojoši parametri – pārveides koeficients (η), piemēram, katla lietderības koeficients. Apakšsektora kopējo lietderīgās enerģijas pieprasījumu iegūst, summējot atsevišķu tehnoloģiju nodrošināto lietderīgo pieprasījumu - $UC_{\text{apakšsektors}} = \sum UC_{\text{Tehn}}$. Tādējādi tehnoloģiju patērētie enerģijas resursi veido enerģijas gala patēriņu (FEC), kas ir modeļa rezultāts.

Pieprasījums pēc enerģijas ir saistīts ar ekonomisko attīstību, respektīvi, lai prognozētu lietderīgās enerģijas patēriņu, tiek ņemta vērā ilgtermiņa makroekonomiskās attīstības prognoze, kā arī tiek identificēta ekonomisko, tehnisko un sociālo faktoru kopa, kas ietekmē katra enerģijas pakalpojuma vai lietderīgās enerģijas veida pieprasījumu: iedzīvotāju skaits; sektoru pievienotā vērtība (PV); iedzīvotāju privātais patēriņš; ton-kilometri (t-km) kravu transportēšanā; pasažieru kilometri (P-km) pasažieru transportēšanā; pakalpojuma sektora apkurināmā kopējā platība; mājāsaimniecību skaits; mājokļu kopējā dzīvojamā platība.

Pamatojoties uz vēsturiskām kopsakarībām starp minēto parametru un enerģijas patēriņa izmaiņām, izmantojot IKP prognozi pa nozarēm un definējot ekonomisko, tehnisko un sociālo faktoru vērtību attīstības scenārijus, nosaka lietderīgās enerģijas patēriņa attīstības tendences apakšsektoriem. Vispārējā gadījumā attiecīgā sektora lietderīgo enerģijas patēriņu ar pievienoto vērtību saista elastības parametrs, t.i., par cik procentiem izmainīsies lietderīgais enerģijas patēriņš uz viena procenta pievienotās vērtības izmaiņām. Aprēķinot elastību vēsturiskās vērtības un izdarot pieņēmumus par nākotnes vērtībām, var prognozēt lietderīgās enerģijas patēriņa izmaiņas nākotnē.

Lietderīgās enerģijas patēriņa prognozēšanā netika izdarīti atsevišķi makroekonomiskie pieņēmumi par cenu pieauguma ietekmi uz patēriņa maksimālā sliekšņa sasniegšanu. Ilgtermiņa makroekonomiskās prognozēs, nosakot to elementu (privātā patēriņa, valsts patēriņa, investīciju un neto eksporta) apjomus, pamatā balstās uz piedāvājuma puses faktoru ietekmi (tehnoloģiju progresu un atbilstošu produktivitātes kāpumu kā galveno kopīgā ienākuma (IKP) pieauguma faktoru) un netiek saistīts ar cenu izmaiņām. Cenu izmaiņas ilgtermiņa prognozēs ir neitrāls faktors, jo ilgtermiņā relatīvo cenu izmaiņas līdzsvarojas.

Pieprasījums pēc enerģijas ir tieši saistīts ar ekonomisko attīstību, tāpēc enerģijas pakalpojumu (lietderīgās enerģijas) nākotnes pieprasījums ir aprēķināts, par izejas parametriem izmantojot prognozētos makroekonomikas attīstību raksturojošos parametrus – iedzīvotāju skaita, IKP, pievienotās vērtības pa tautsaimniecības nozarēm un rūpniecības apakšnozarēm, privātā patēriņa izmaiņu dinamikas (sk. 1. tabulu).

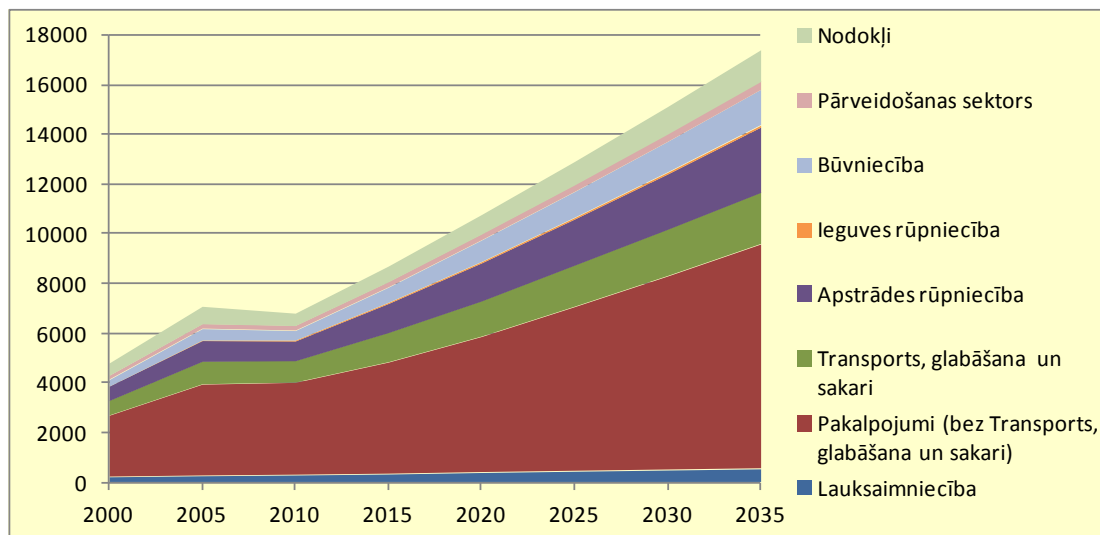
1. tabula

Iedzīvotāju skaita, privātā patēriņa un Makroekonomiskā prognoze

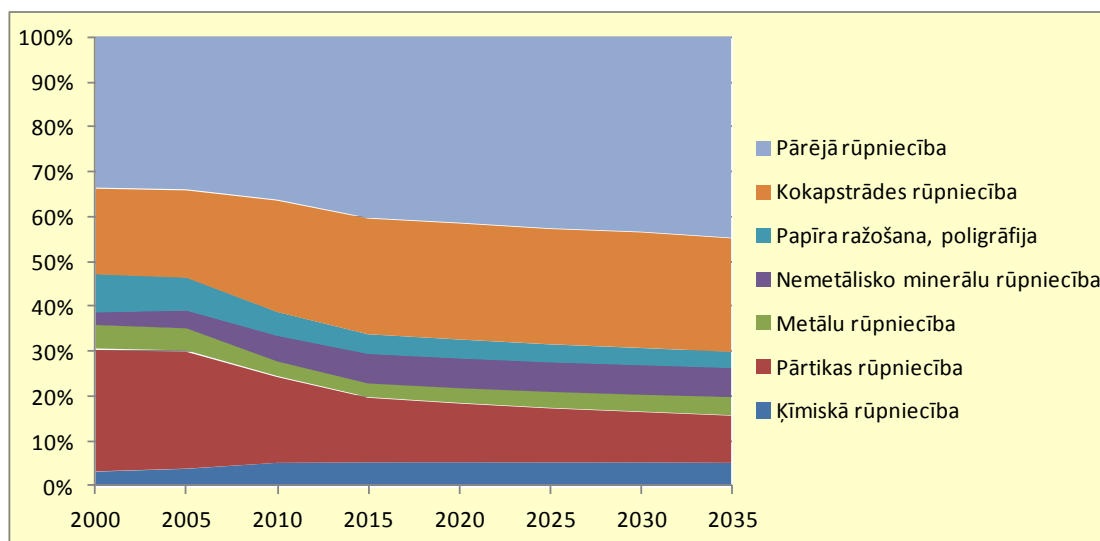
(Ekonomikas ministrijas prognoze)

	2010	2015	2020	2025	2030
Iedzīvotāju skaits gada vidū, 1000	2161	1993	1950	1940	1945
ikgadējās izmaiņas	-1,2%	-1,6%	-0,4%	-0,1%	0,1%
Privātais patēriņš 2000. gada cenās, MEUR	6464	8134	10039	11947	14079
ikgadējās izmaiņas	0,3%	4,7%	4,3%	3,5%	3,3%
IKP 2000. gada cenās, MEUR					
IKP	9552	12244	15181	18214	21350
Lauksaimniecība	384	442	534	607	681
Pakalpojumi (bez Transports, glabāšana un sakari)	5237	6335	7704	9333	11009
Transports, glabāšana un sakari	1235	1683	2023	2361	2657
Apstrādes rūpniecība	1128	1660	2170	2630	3154
Ķīmiskā rūpniecība	56	85	112	134	161
Pārtikas rūpniecība	219	241	288	321	359
Metālu rūpniecība	38	52	73	96	121
Nemetālisko minerālu rūpniecība	65	110	145	175	210
Papīra ražošana, poligrāfija	59	72	92	104	120
Kokapstrādes rūpniecība	281	429	563	678	815
Pārējā rūpniecība	409	668	898	1120	1367
Ieguves rūpniecība	54	62	71	82	93
Būvniecība	537	853	1210	1450	1718
Pārveidošanas sektors	270	305	352	408	465

2. attēlā ir parādīta Ekonomikas ministrijas ilgtermiņa IKP prognoze līdz 2030. gadam atsevišķi agregētām nozarēm atbilstoši energoresursu bilances enerģijas gala patēriņa sektoriem, t.i., rūpniecība, pakalpojumi, lauksaimniecība un daļēji transports. Apstrādes rūpniecības nozaru struktūra ir redzama 3. attēlā.

2. attēls. IKP prognoze 2000. gada cenās, MLVL (2000) (Ekonomikas ministrija prognoze)

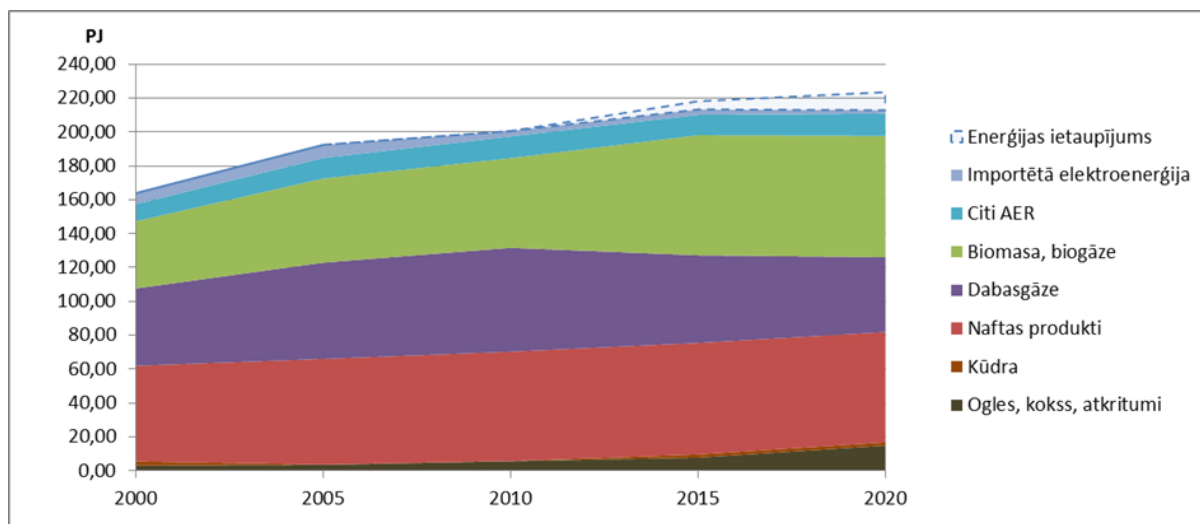

3. attēls. IKP prognozes struktūra apstrādes rūpniecībā (Ekonomikas ministrija prognoze)

Enerģijas ietaupījuma novērtēšanai tika veikta divu alternatīvu Latvijas enerģētikas attīstības 2012. - 2030. gadam scenāriju modelēšana, nosakot raksturojošos parametrus (primāro resursu struktūra, gala enerģijas patēriņš, elektroenerģijas ražošanas struktūra, atjaunojamo energoresursu (turpmāk – AER) izmantošana). Pirmajā scenārijā (bāzes scenārijs) tika ņemtas vērā pašreiz spēkā esošā Latvijas enerģētikas politika un tās īstenošanai paredzētie pasākumi, bet otrajā scenārijā papildus tika ņemti vērā plānotie enerģētikas politikas mērķi un to īstenošanai plānotie pasākumi (enerģijas efektivitātes politika uz 2020. gadu, atjaunojamās enerģijas mērķi uz 2020. gadu, kā arī Latvijas

Nacionālajā attīstības plānā 2014. – 2020. gadam (turpmāk - NAP2020) minētie pasākumi enerģētikas sektora attīstībā).

Modelēšanas rezultāti parādīja, ka, īstenojot papildu politikas, kas vērstas uz enerģijas efektivitātes paaugstināšanu, ir iespējams ietaupīt 2020. gadā 0,670 Mtoe (28 PJ) primāro enerģiju, jeb sasniegt atbilstošu gala enerģijas patēriņa ietaupījumu 0,457 Mtoe (19 PJ). Primāro energoresursu patēriņš līdz 2020. gadam, ievērojot enerģijas ietaupījumus, parādīts 4. attēlā.

4. attēls. Primāro energoresursu patēriņš līdz 2020. gadam, ievērojot enerģijas ietaupījumus, PJ

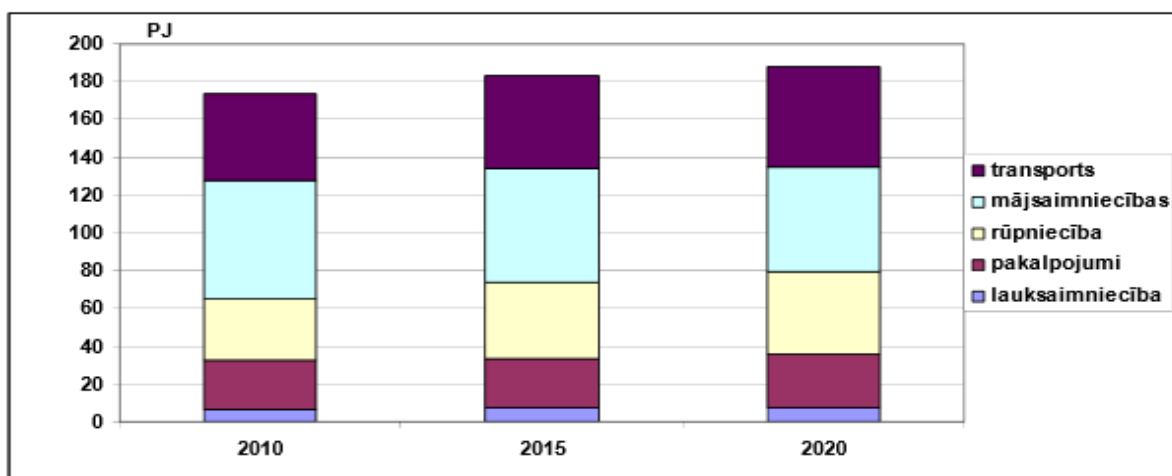
Īstenojot enerģijas efektivitātes pasākumus un iegūstot uzrādīto ietaupījumu, gala enerģijas un primārās enerģijas patēriņš Latvijā līdz 2020. gadam sasniedz vērtības, kas apkopotas 2. tabulā.

2. tabula

Primārā enerģijas un enerģijas gala patēriņš scenārijā ar papildu energoefektivitātes pasākumiem

	2010	2015	2020
Primāro energoresursu patēriņš, PJ	200,5	223	225
Enerģijas gala patēriņš, PJ	178,5	185	187

Enerģijas galapatēriņš Latvijai modelētā scenārijā parādīts 5. attēlā. Prognozēts, ka ieviešot energoefektivitātes pasākumus daudzdzīvokļu dzīvojamajās ēkās, samazināsies enerģijas galapatēriņš mājāsaimniecībās, bet transporta sektorā enerģijas galapatēriņš pat nedaudz pieaugs.

ATT. 2 ENERĢIJAS GALA PATĒRIŅŠ LATVIJĀ MODELĒTĀ SCENĀRIJĀ, PJ

5. attēls. Enerģijas galapatēriņš Latvijai modelētā scenārijā, PJ

3. tabula

Proгноzes 2020. gadam

Rādītāji	PJ
Kopējais primārās enerģijas patēriņš 2020. gadā	223,9
Kopējais enerģijas galapatēriņš	187,6
Enerģijas galapatēriņš – rūpniecība+ būvniecība	44,1
Enerģijas galapatēriņš - transports	47,0
Enerģijas galapatēriņš - mājsaimniecības	61,3
Enerģijas galapatēriņš - pakalpojumi	27,9
Enerģijas galapatēriņš - lauksaimniecība, mežsaimniecība, medniecība, zivsaimniecība	7,3

2.2. Papildu energoefektivitātes mērķi

Uz tautsaimniecību kopumā attiecas arī šādi energoefektivitātes mērķi:

1) valsts indikatīvas enerģijas galapatēriņa ietaupījuma mērķis 2016. gadam, atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/32/EK (2006. gada 5. aprīlis) par enerģijas galapatēriņa efektivitāti un energoefektivitātes pakalpojumiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 93/76/EEK (turpmāk - Direktīva 2006/32/EK) 4. panta 1. punkta prasībām – 3483 GWh;

2) kopējais valsts indikatīvais energoefektivitātes mērķis³ - primārās enerģijas ietaupījums 2020. gadā - 0,670 Mtoe (28 PJ);

3) obligātais ikgadējais 1,5% gala enerģijas ietaupījuma kumulatīvais mērķis⁴ - 1,5% apjomā no galalietotājiem piegādātās enerģijas – kopā līdz 2020. gadam- 0,213 Mtoe (8,9 PJ);

4) ikgada centrālās valdības ēku 3% platības renovācijas mērķis (maksimālās aplēses – kopā 678 460 m²), kas kopā ar pašvaldību ēku renovāciju dod 0,016 Mtoe (0,67 PJ, 186 GWh) enerģijas ietaupījumu visā 2014. - 2020. gada periodā;

5) līdz 2030. gadam vidējais siltumenerģijas patēriņš apkurei tiek samazināts par 50% pret pašreizējo rādītāju, kas ar klimata korekciju ir aptuveni 200 kWh/m² gadā (noteikts Stratēģijā 2030⁵).

Latvija vēl nav noteikusi mērķi „gandrīz nulles” enerģijas patēriņa ēku attīstībai. „Gandrīz nulles” enerģijas ēka ir definēta Ēku energoefektivitātes likuma 1. panta 6. punktā un Ministru kabineta 2013. gada 9. jūlija noteikumu Nr.383 „Noteikumi par ēku energosertifikāciju” 17. punktā. Stratēģijā 2030 viens no energoefektivitātes veicināšanas priekšnosacījumiem ir īstermiņā noteikt ievērojami augstākas izmaksu ziņā efektīvas obligātas būvnormatīvu klases jaunu un renovētu ēku siltumnoturībai, kā arī brīvprātīgas klases, t.sk., 0 enerģijas patēriņa ēkas.

Ņemot vērā, ka Latvijai nav iepriekšējas pieredzes „gandrīz nulles” enerģijas patēriņa ēku būvniecībā, konkrētu mērķu noteikšana vēl ir izpētes stadijā. 2011. gadā, saskaņā ar Ministru kabineta 2010. gada 28. decembra noteikumiem Nr.1185 „KPMF finansēto projektu atklāta konkursa „Zema enerģijas patēriņa ēkas” nolikums”, tika izsludināts KPMF konkurss „Zema enerģijas patēriņa ēkas”. Konkursa mērķis bija oglekļa dioksīda emisiju samazināšana, veicot zema enerģijas patēriņa ēku būvniecību, kā arī esošu ēku rekonstrukciju vai vienkāršotu renovāciju. Konkursa ietvaros tiek īstenoti 14 projekti zema enerģijas patēriņa ēku būvniecībai vai esošo ēku renovācijai, no kuriem lielākā daļa īstenota 2013. gadā. Konkursa rezultāti pēc uzbūvēto un renovēto ēku viena gada ekspluatācijas, t. i., 2014. gada beigās tiks izvērtēti un ļaus labāk izstrādāt tālākos plānus „gandrīz nulles” enerģijas ēku būvniecībā.

▪ 2.3. Primārās enerģijas ietaupījums

Lai īstenotu energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumus siltumenerģijas ražošanā, kā arī veicinātu enerģijas ražošanu no AER, ES fondu 2007. – 2013. gada plānošanas perioda ietvaros tiek īstenotas programmas centralizēto siltumapgādes sistēmu, kā arī koģenerācijas staciju izveidei un modernizācijai.

Līdz 2014. gada 14. aprīlim darbības programmas "Infrastruktūra un pakalpojumi" papildinājuma 3.5.2.1.1. apakšaktivitātē „Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu

³ Paziņots EK 2013. gada 2. maijā ar progresa ziņojumu par „Latvijas Nacionālās reformu programmas Eiropa 2020 stratēģijas kontekstā” īstenošanu.

⁴ Ietaupījums, kas tiek aprēķināts kā starpība starp bāzes scenāriju un scenāriju ar pasākumiem; šis ietaupījums nenozīmē valsts enerģijas patēriņa absolūto samazinājumu, bet gan pieauguma ierobežojumu, ko nodrošina minētie pasākumi. Mērķa ziņošanas metodiskās prasības noteiktas Direktīvas 2012/27/ES V pielikumā.

⁵ <http://em.gov.lv/em/2nd/?cat=30166>

efektivitātes paaugstināšanā” (turpmāk – 3.5.2.1.1. apakšaktivitāte) ir apstiprināti 115 projekti par KF finansējumu 75,68 milj. EUR apmērā, no tiem ir pabeigti 36 projekti par KF finansējumu 28,83 milj. EUR. Projektu īstenošanas rezultātā plānots uzstādīt 323 MW siltuma jaudas, kā arī rekonstruēt siltumtrases 168 km garumā. Atbilstoši darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājumam (turpmāk – DPP), 3.5.2.1.1. apakšaktivitātei pieejams KF finansējums 84 448 883 EUR apmērā.

DPP 3.5.2.2. aktivitātē „Atjaunojamo energoresursu izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstībai” ir noslēgti 10 līgumi par KF finansējumu 29,58 milj. EUR, no tiem ir pabeigti 7 projekti par KF finansējumu 16,33 milj. EUR. Projektu īstenošanas ietvaros plānotā uzstādītā elektriskā jauda 36 MWel un siltuma jauda 105 MW.

Pārskats par projektu īstenošanas progresu pieejams: <http://em.gov.lv/em/2nd/?cat=30252>. Kopējie plānotie primārās enerģijas ietaupījumi 2020.gadā ir 7779 GWh (28,0 PJ).

Atbilstoši Ministru kabineta 2010. gada 30. septembra noteikumiem Nr.923 „Kārtība, kādā uzskaita valsts enerģijas galapatēriņa ietaupījumu un nodrošina energoefektivitātes monitoringa sistēmas darbību”, kas izdoti saskaņā ar Enerģijas galapatēriņa efektivitātes⁶ likuma 4. panta trešo daļu un 5. panta pirmo daļu, esošā monitoringa sistēma nodrošina tikai enerģijas galapatēriņa monitoringu. Šobrīd tiek izstrādāts jauns likumprojekts „Energoefektivitātes likums”, kas noteiks enerģijas ietaupījumu uzskaites kārtību valsts indikatīvo un obligāto mērķu sasniegšanai, kā arī vispārējo energoefektivitātes monitoringa kārtību, kas ietvers arī primārās enerģijas ietaupījuma monitoringu.

▪ 2.4. Sasniegtais gala enerģijas ietaupījums un ietaupījumu prognoze

Izstrādājot 1. EERP, tika aprēķināts valsts indikatīvais enerģijas ietaupījuma mērķis 2016. gadam saskaņā ar Direktīvas 2006/32/EK I pielikuma metodiku. Aprēķinātais indikatīvais enerģijas ietaupījuma mērķis Latvijai 2016. gadam ir 3 483 GWh, un 2. EERP aprēķinātais enerģijas ietaupījuma mērķis netika mainīts.

Aprēķinātais enerģijas ietaupījuma mērķis no 2008. - 2016. gadam atsevišķos tautsaimniecības sektoros parādīts 4. tabulā. Enerģijas ietaupījuma attēlošanai katrā gadā ir izmantota kumulatīvā (summārā uzkrājuma) metode, salīdzinājumam ar bāzes gadu (bāzes gads – 2008. gads).

4. tabula

Aprēķinātais valsts enerģijas ietaupījuma mērķis enerģijas galapatēriņa sektoros, GWh

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Mājsaimniecības	3	15	52	360	900	1471	1921	2311	2701
Transports	0	1	4	26	68	111	145	175	204
Rūpniecība un	0	1	3	23	57	92	121	147	170

⁶ <http://likumi.lv/doc.php?id=205247>

Lauksaimniecība									
Pakalpojumi	1	2	8	54	136	222	290	349	408
KOPĀ:	4	19	67	463	1161	1896	2477	2982	3483

Aprēķinot un nosakot enerģijas ietaupījuma mērķi 2020. gadam, tiek ņemts vērā EK vadlīniju ieteikums novērtēt iespējamās enerģijas ietaupījumus arī pārveidošanas sektorā. Enerģijas ietaupījuma mērķis 2020. gadam tika noteikts gan enerģijas galapatēriņa sektoriem, gan primārajiem energoresursiem un ar „Progresa ziņojumu par Latvijas nacionālās reformu programmas „Eiropa 2020” stratēģijas kontekstā īstenošanu” (apstiprināts Ministru kabineta 2013. gada 29. aprīļa ārkārtas sēdē, protokols Nr.25 2§) ziņots EK. Plānotie un iegūtie enerģijas ietaupījumi enerģijas galapatēriņa sektoros un plānotie kopējie enerģijas ietaupījumi (enerģijas ietaupījums gan galapatēriņa sektoros, gan primārās enerģijas ietaupījums) 2020. gadam apkopoti 5. tabulā.

5. tabula

Kopējā enerģijas ietaupījuma mērķis (gan galapatēriņa sektoros, gan primārās enerģijas ietaupījums) 2010., 2016. un 2020. gadam

	Plānotie enerģijas ietaupījumi galapatēriņa sektoros, GWh (PJ)	Iegūtie enerģijas ietaupījumi galapatēriņa sektoros, GWh (PJ)	Plānotie kopējie enerģijas ietaupījumi, GWh (PJ)
2010	67 (0,24)	2069* (7,4)	Nav zināmi
2016	3483 (12,55)	Nav zināmi	Nav zināmi
2020	6050 (21,78)	Nav zināmi	7779 (28,00)

*-koriģētie Latvijas Republikas Pirmā energoefektivitātes rīcības plāna 2007. – 2010. gadam rezultāti iesniegti Eiropas Komisijai ar 2013. gada Progresa ziņojumu par Latvijas nacionālās reformu programmas „Eiropa 2020” stratēģijas kontekstā īstenošanu.

Ar augšupvērsto metodi ir novērtēti enerģijas ietaupījumi, kuri ir iegūti, īstenojot 144 energoefektivitātes paaugstināšanas projektus 2012. gadā šādu atbalsta programmu ietvaros:

1. (Eiropas Savienības struktūrfondi un Kohēzijas fonds (turpmāk – ES fondi)) 3. darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.4.4.1. aktivitātes „Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” (turpmāk – aktivitāte 3.4.4.1.).
2. (ES fondi) 3. darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.4.4.2. aktivitātes „Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” (turpmāk - aktivitāte 3.4.4.2.).”
3. KPFI finansētais konkurss „Energoefektivitātes paaugstināšana pašvaldību ēkās I kārtā”.

6. tabula

Iegūtais enerģijas ietaupījums 2012. gadā (pamatojoties uz iesniegtajām enerģijas ietaupījumu atskaitēm)⁷

Energoefektivitātes programma	Sektors, kurā ietaupīta enerģija	Ietaupītā enerģija apkurei, GWh	Ietaupītā enerģija siltā ūdens sagatavošanā, GWh	Kopējā ietaupītā enerģija, GWh
Energoefektivitātes paaugstināšana sociālās mājās	Mājsaimniecības	0,42	0,21	0,63
Energoefektivitātes paaugstināšana dzīvojamās mājās	Mājsaimniecības	33,3	0,12	33,42
Energoefektivitātes paaugstināšana izglītības iestādēs un pašvaldības administrācijas ēkās	Pašvaldība un valsts iestādes	25,1	-	25,1
Kopā		58,82	0,33	59,15

7. tabula

Aprēķinātais enerģijas ietaupījums gala patēriņā 2012. gadā izmantojot CSP datus

▪ Sektors/apakšsektors	▪ Aprēķina metodika	▪ Sasniegtie enerģijas ietaupījumi 2012 (GWh)
Mājsaimniecības	▪ lejupvērstā	▪ 1869
Pakalpojumi	▪ lejupvērstā	▪ -76(enerģijas ietaupījumi nav iegūti)
Rūpniecība	▪ lejupvērstā	-1029 (enerģijas ietaupījumi nav iegūti)
Transports	▪ lejupvērstā	▪ 1037
Kopā	▪	1801

Kopumā laika periodā no 2008. līdz 2012. gadam ir iegūtais enerģijas galapatēriņa ietaupījums ir 1801GWh (6,48 PJ), kas pārsniedz plānoto enerģijas galapatēriņa ietaupījuma mērķa sasniegšanas trajektoriju.

Informatīvajam ziņojumam atbilstoši EK vadlīnijām⁸ ir pievienots pielikums Nr.1 „Metodikas apraksts enerģijas ietaupījumu aprēķināšanai atbilstoši Eiropas Parlamenta

⁷ <http://www.em.gov.lv/em/2nd/?cat=30173>

⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:141:0048:0053:LV:PDF>

un Padomes 2006. gada 5. aprīļa Direktīvas 2006/32/EK par enerģijas gala patēriņa efektivitāti un pakalpojumiem prasībām”.

▪ 3. ENERGOEFEKTIVITĀTES POLITIKAS PASĀKUMU ĪSTENOŠANA

▪ 3.1. Horizontālie pasākumi

▪ 3.1.1. Enerģijas ietaupījuma apjoms pienākuma periodā

Direktīvas 2012/27/ES 7. pants paredz valsts pienākumu samazināt enerģijas galalietotājiem pārdotās enerģijas apjomu, nosakot obligātu mērķi (turpmāk - obligātais mērķis). Ar katru nākamo gadu jauni enerģijas ietaupījumi tiek rēķināti kā 1,5 % no bāzes vērtības, kuru aprēķina kā vidējo no 2010., 2011. un 2012. gadā galalietotājiem pārdotā enerģijas apjoma. Šī bāzes vērtība paliek nemainīga līdz 2020. gada 31. decembrim. EPS kumulatīvā mērķa aprēķināšanai ir izmatoti šādi datu avoti:

- 1) enerģētikas bilances dati no CSP⁹;
- 2) dati par pašgatavotās koksnes izmantošanu mājsaimniecībās no CSP datu bāzes par mājsaimniecību aptaujām (1996, 2001, 2006, 2010)¹⁰;
- 3) dati par enerģijas izmantošanu rūpnieciskajās aktivitātēs, kas uzskaitītas Direktīvas 2003/87/EK I pielikumā, no Latvijas Nacionālā Metroloģijas centra datu bāzes¹¹.

Kumulatīvā enerģijas ietaupījumu mērķa aprēķina gaita (sk. 6. attēlu):

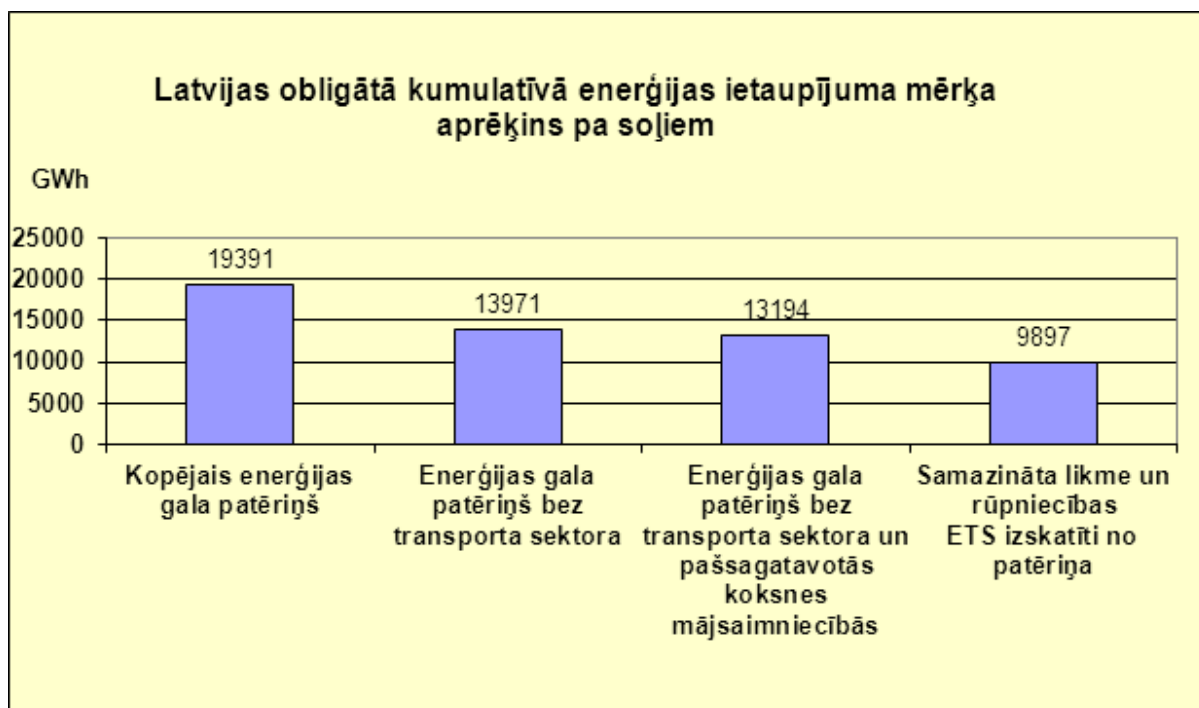
1. Latvijai sākotnēji aprēķinātais kopējais kumulatīvais enerģijas gala patēriņš 2014. – 2020. gadam ir 19391 GWh (1,667 Mtoe; 69,8 PJ).
2. Direktīvas 2012/27/ES 7. panta pirmais punkts piedāvā iespēju obligātā mērķa aprēķinā neiekļaut pārdotās enerģijas apjomu, ko izmanto transportam. Izmantojot šo iespēju, kopējais kumulatīvais enerģijas gala patēriņš 2014. – 2020. gadam bez transporta sektora ir 13971 GWh (1,2 Mtoe; 50,3 PJ).
3. Tā kā obligāto mērķi aprēķina, kā jaunus ietaupījumus 1,5 % apmērā no tā enerģijas apjoma, kuru ik gadu pārdod visu enerģijas sadales uzņēmumu vai visu enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmumu galalietotājiem, tad no aprēķina var izslēgt enerģijas patēriņu, kas rodas no pašgatavotās koksnes izmantošanas mājsaimniecībās. Rezultātā kumulatīvais enerģijas galapatēriņš 2014. – 2020. gadam bez transporta sektora un pašgatavotās koksnes izmantošanas mājsaimniecībās būs **13194 GWh** (1,13 Mtoe; 47,5 PJ).
4. Direktīva 2012/27/ES 7. panta otrais un trešais punkts piedāvā piemērot vairākus variantus, kas ļauj samazināt obligātā mērķī noteikto enerģijas ietaupījumu, bet ne vairāk kā par 25%. Pielietojot samazināto ikgadējo jauno ietaupījumu likmi gala enerģijas patēriņam, no kura tiek izskaitīts enerģijas apjoms, kas pārdots izmantošanai rūpnieciskās darbībās, kuras uzskaitītas Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 13. oktobra Direktīvas 2003/87/EK, ar kuru nosaka siltumnīcefekta radīto gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas izveidi Kopienā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK I

⁹ <http://www.csb.gov.lv/dati/statistikas-datubazes-28270.html>

¹⁰ <http://www.csb.gov.lv/en/dati/statistics-database-30501.html>

¹¹ <http://www.meteo.lv/lapas/uznemumi-kuriem-izsniegtas-siltumnicefekta-gazu-emisijas-atlaujas-2-pe?id=1253&nid=575>

pielikumā, kumulatīvais obligātais mērķis 2014. – 2020. gadam atbilst enerģijas ietaupījumam 9897 GWh (0,85 Mtoe; 35,6 PJ) vai 2474 GWh (0,213 Mtoe; 8,9 PJ) 2020. gadā. Šis aprēķins ir parādīts 6. attēlā.

6. attēls. Obligātā kumulatīvā enerģijas ietaupījuma mērķa vērtības saistību periodā (2014. - 2020.) pie dažādiem mērķa aprēķinā pieļaujamiem mērķa samazināšanas variantiem

▪ 3.1.2. Valsts energoefektivitātes pienākuma shēma

Latvijai atšķirībā no daudzām citām valstīm nav pieredzes EPS vai tās elementu ieviešanā. Citu valstu pieredze rāda, ka sekmīgai obligātā mērķa izpildei nepieciešamie priekšnoteikumi ir enerģijas sektora komersantu sadarbība ar enerģijas galapatērētājiem, galapatērētāju enerģijas patēriņa analīze, izmaksu efektīvu un inovatīvu energoefektivitātes pasākumu īstenošana un atbilstoša enerģijas ietaupījumu mērījumu, kontroles un verifikācijas sistēma. Latvijā šie priekšnoteikumi šobrīd neīstenojas. Direktīvas 2012/27/ES 7. panta devītais punkts pieļauj, ka valsts var izvēlēties alternatīvu ceļu 1,5% mērķa sasniegšanai – kombinēt EPS ar alternatīviem pasākumiem (šajā gadījumā uzņēmumiem uzliktais pienākumu apjoms samazinās) vai arī EPS vispār neievieš, sasniedzot visu nepieciešamo enerģijas ietaupījumu tikai ar alternatīvajiem pasākumiem. Direktīvas 2012/27/ES 7. panta ceturtais punkts nosaka, ka EPS atbildīgās puses izraugās, pamatojoties uz objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem, un tās var būt enerģijas sadales uzņēmumi un/vai enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmumi un to vidū var būt transportlīdzekļu degvielas sadales uzņēmumi vai transportlīdzekļu degvielas mazumtirdzniecības uzņēmumi, kas darbojas valsts teritorijā. Atbildīgās puses varēs veikt energoefektivitātes pasākumus pašas vai ieskaitīt sertificētus enerģijas ietaupījumus, kurus veikuši energopakalpojumu sniedzēji vai citas trešās personas. Reizi gadā atbildīgā valsts struktūra publicēs katras atbildīgās puses panākto enerģijas ietaupījumu.

Latvija ir izvēlējusies ieviest EPS kombinācijā ar alternatīvajiem pasākumiem, kuru īstenošanas pamatā ir ES fondu finansējums. Lēmums par EPS izveidošanu apstiprināts ar Ministru kabineta 2013. gada 2. decembra rīkojuma Nr.587 (prot. Nr. 63

52.§) „Par Konceptiju par Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Direktīvas 2012/27/ES par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK, prasību pārņemšanu normatīvajos aktos” (turpmāk – Rīkojums par Konceptiju) 1. punkta 1.2. apakšpunktu.

Kā iesaistīšanai EPS piemērotākās atbildīgās puses nosakāmas:

1) elektroenerģijas piegādes gadījumā – elektroenerģijas tirgotāji un sadales operatori. AS "Sadales tīkls" nodrošina elektroenerģijas piegādi vairāk nekā vienam miljonam elektroenerģijas lietotāju, aptverot 99% no valsts teritorijas. AS "Sadales tīkls" bez citiem uzdevumiem veic arī zudumu samazināšanas pasākumus, piegādātās enerģijas uzskaiti, kā arī nosaka objektos pielietojamos sistēmas pakalpojumu tarifus atbilstoši elektroenerģijas lietošanas veidam (piemēram: S-1 – mājsaimniecības);

2) centralizētās siltumapgādes sistēmas gadījumā piemērotākā atbildīgā puse EPS ir centralizētās siltumapgādes komersants vai centralizētās siltumapgādes sistēmas operators gadījumos, ja sistēmās ir vairāki siltumenerģijas ražotāji, no kuriem vismaz viens ir neatkarīgais ražotājs. EPS atbildīgā puse ir tie centralizētās siltumapgādes komersanti, kas ir reģistrējušies un kuru darbību regulēt saskaņā ar likumu “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem”. Lai aptvertu pēc iespējas lielāku centralizētās siltumapgādes daļu, bet vienlaicīgi ņemtu vērā centralizētās siltumapgādes piegādes uzņēmuma administratīvo kapacitāti EPS darbības nodrošināšanai, enerģijas piegādes komersantu iesaistīšanai EPS plānots noteikt sliekšni - ikgadējais siltumenerģijas realizācijas apjoms.

3) EPS atbildīgās puses piemērošanai dabas gāzes piegādes gadījumā, ņemot vērā Enerģētikas likumu 42. pantu un Ministru kabineta 2008. gada 16. decembra noteikumu Nr.1048 „Dabas gāzes piegādes un lietošanas noteikumi” 1. un 3. punktu, piemērotākais enerģijas piegādes komersants ir dabas gāzes sistēmas operators.

Energoapgādes komersantiem, kuri tiks izraudzīti kā atbildīgās puses EPS, līdz 2020. gadam būs jāiegūst kumulatīvi (uzkrāti) enerģijas ietaupījumi jebkurā enerģijas galapatēriņa sektorā. Šos ietaupījumus atbildīgās puses varēs sasniegt paši vai iesaistot trešās puses, realizējot energoefektivitātes pasākumus, kā, piemēram, sniedzot atbalstu komersantiem apgaismojuma nomaiņai uz efektīvāku vai iedzīvotājiem energoefektīvāku elektropreču nomaiņai.

Lai vienotos par EPS ieviešanas labāko variantu, notiek konsultācijas ar energokomersantu pārstāvjiem.

Šobrīd notiek likumprojekta „Energoefektivitātes likums” izstrāde, kas paredz arī EPS ieviešanu, kuras izveidošanas un uzraudzības principus detalizēti noteiks ar atbilstošiem Ministru kabineta noteikumiem.

▪ 3.1.3. Ar EPS sasniedzamie ietaupījumi

EPS ietvaros sasniedzamo mērķi var sadalīt starp atbildīgām pusēm dažādos variantos. Kamēr nav pieņemts lēmums par kritērijiem atbildīgo pušu izvēlei, enerģijas ietaupījuma mērķa sadalījums starp enerģijas veidu piegādātājiem tiek aprēķināts, pieņemot, ka visi attiecīgā enerģijas veida piegādātāji tiek iekļauti EPS. Kumulatīvā enerģijas ietaupījuma mērķa iespējamā trajektorija iegūta aprēķinu ceļā, ko izstrādājis Fizikālās enerģētikas institūts. Ar kumulatīvā enerģijas ietaupījuma mērķa aprēķinu var iepazīties Ziņojumā par Eiropas Parlamenta un padomes Direktīvas 2012/27/ES

(2012. gada 25. oktobris) par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK 7. panta prasību izpildi, kas pieejams Ekonomikas ministrijas tīmekļa vietnē.

<http://www.em.gov.lv/em/2nd/?cat=30173>

8. tabula

Kopējā kumulatīvā enerģijas ietaupījuma mērķa periodā izpildes iespējamā trajektorija

Gads	Enerģijas ietaupījums (GWh)							Kopā
	gadā							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
2014	75							75
2015	75	100						175
2016	75	100	315					490
2017	75	100	315	535				1025
2018	75	100	315	535	755			1780
2019	75	100	315	535	755	906		2686
2020	75	100	315	535	755	906	979	3665
Kopā kumulatīvi periodā								9896

Kumulatīvo enerģijas ietaupījuma mērķi aprēķina valsts līmenī un tas ir vismaz līdzvērtīgs mērķim ik gadu no 2014. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim panākt jaunus ietaupījumus 1,5% apmērā no tā enerģijas apjoma – aprēķinot to kā vidējo no pēdējo triju gadu rādītājiem pirms 2013. gada 1. janvāra –, kuru ik gadu pārdod visu EPS atbildīgo pušu galalietotājiem. Minētajā aprēķinā var daļēji vai pilnībā neiekļaut pārdotās enerģijas apjomu, ko izmanto transportam.

▪ 3.1.4. Īstenotie alternatīvie politikas pasākumi

Lai samazinātu enerģijas sadales un mazumtirdzniecības uzņēmumiem uzlikto mērķa slogu, daļu no aprēķinātā obligātā ietaupījumu mērķa plānots sasniegt ar alternatīviem pasākumiem. Alternatīvie pasākumi galvenokārt ir NAP2020 iekļautās rīcības un to ieviešanai plānotās ES fondu programmas energoefektivitātes paaugstināšanai. Atbilstoši Direktīvas 2012/27/ES 7. panta pirmā punkta prasībām, lai nodrošinātu 1,5% mērķa sasniegšanu, energoefektivitātes pasākumi jāīsteno pie enerģijas galalietotājiem, līdz ar to kā alternatīvi pasākumi nevar tikt ieskaitīti ES fondu finansētie

enerģijas ražošanas un sadales energoefektivitātes pasākumi centralizētajā siltumapgādē – siltuma avotu un siltumtrašu rekonstrukcija.

Daudzdzīvokļu un sociālās ēkas

Viens no galvenajiem pasākumiem energoefektivitātes veicināšanai ir mājokļu siltināšana. Šī pasākuma mērķis ir mājokļu energoefektivitātes paaugstināšana dzīvojamās mājās, lai nodrošinātu dzīvojamā fonda ilgtspēju un energoresursu efektīvu izmantošanu.

3.4.4.1. aktivitāte tika uzsākta 2009. gadā, bet projektu īstenošana turpināsies līdz 2015. gadam. Plānots, ka 2014. - 2015. gadā tiks īstenoti 200 - 300 daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku renovācijas projekti katru gadu. Līdz 2014. gada 30. maijam noslēgti 902 līgumi par ERAF finansējumu 79,44 milj. EUR, no tiem pabeigti 387 projekti par ERAF finansējumu 28,66 milj. EUR. Atbilstoši DPP noteiktajam, aktivitātē 3.4.4.1. pieejamais ERAF finansējums ir 67 956 285 EUR. Plānots, ka šo projektu īstenošana varētu dot **kumulatīvo ietaupījumu periodā līdz 1050 GWh**. Aktivitātes popularizēšanai ir veikta apjomīga informatīvā kampaņa „Dzīvo siltāk!”, mudinot dzīvokļu īpašniekus iesaistīties mājokļu kopīpašuma apsaimniekošanā un ēku energoefektivitātes uzlabošanā. Tāpat daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes paaugstināšanas aktivitātes sekmīgu īstenošanu nodrošināja attiecīgo normatīvo aktu grozījumi, kas vienkāršoja administratīvās procedūras un paplašināja projektu iesniedzēju loku.

3.4.4.2. aktivitāte tiek īstenota no 2008. gada, bet projektu īstenošana turpināsies līdz 2015. gadam. Aktivitātes mērķis ir palielināt pašvaldības sociālā dzīvojamā fonda energoefektivitāti, vienlaikus ceļot tā kvalitāti un ilgtspēju un nodrošinot sociālās atstumtības riskam pakļautās iedzīvotāju grupas ar adekvātu mājokli. Līdz 2014. gada 30. maijam noslēgti 55 līgumi par ERAF finansējumu 5,2 milj. EUR, no tiem pabeigts 51 projekts par ERAF finansējumu 4,65 milj. EUR. Plānots, ka šo projektu realizācija varētu dot **kumulatīvo ietaupījumu periodā līdz 40 GWh**.

Šobrīd no daudzdzīvokļu ēku kopējā skaita apmēram 2% ir renovētas. Informācija par īstēnotajiem pasākumiem daudzdzīvokļu ēku renovācijā ir pieejama Ekonomikas ministrijas tīmekļa vietnē zem saites „Renovēto daudzdzīvokļu māju e-karte”.

<https://maps.google.com/maps/ms?ie=UTF8&oe=UTF8&msa=0&msid=213222271689586106991.0004a8f95b35872d3242a&dg=feature> .

Informācija par renovēto daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku sadalījumu pa reģioniem pieejama: <http://em.gov.lv/em/2nd/?cat=30819>.

Publiskās un ražošanas ēkas

Viens no KPFI projektu konkursu mērķiem ir siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana publiskajās un ražošanas ēkās, nodrošinot energoefektivitātes pasākumu īstenošanu. Projektu konkursu ietvaros ir atbalstīti arī kompleksi risinājumi – siltumenerģijas, elektroenerģijas patēriņa samazināšanai, efektīva ēku energoapgāde, kā arī zema enerģijas patēriņa ēku būvniecība un rekonstrukcija. 2009. - 2013. gadā kopējais KPFI

finansējums energoefektivitātes pasākumu nodrošināšanai ēkās ir aptuveni 126 milj. EUR, nodrošinot vismaz 205 projektu īstenošanu.

Energoefektivitātes paaugstināšanas sabiedriskās un ražošanas ēkās mērķis ir sniegt finansiālu atbalstu sabiedrisko un ražošanas ēku energoefektivitātes paaugstināšanas projektiem, kā arī, lai samazinātu SEG emisijas. Pasākuma ietvaros tiek atbalstīti arī kompleksi risinājumi – siltumenerģijas, elektroenerģijas patēriņa samazināšana, kā arī efektīva ēku energoapgāde. Pasākumu ieviešanai 2010. - 2013. gadā kopējais KPFI finansējums 107,42 milj. EUR.

2011. gadā energoefektivitātes paaugstināšanai sabiedriskajās ēkās tika uzsākta projektu īstenošana ar kopējo finansējumu 102,73 milj. EUR, t.sk. KPFI finansējumu 33,15 milj. EUR un ES fondu finansējums 51,08 milj. EUR. Konkursu ietvaros tiek atbalstīti kompleksie risinājumi ēku energoefektivitātes paaugstināšanai, kā arī zema enerģijas patēriņa ēku būvniecība un rekonstrukcija. Kopā ēku energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi veikti 350 sabiedriskajās ēkās.

Lai nodrošinātu kompleksos risinājumus energoefektivitātes paaugstināšanai ražošanas uzņēmumos, līdz 2011. gada beigām īstenoti projekti ar kopējo publisko finansējumu 2,87 milj. EUR (KPFI finansējums) un noslēgti līgumi 11,2 milj. EUR apmērā. Projektu īstenošana ir pabeigta līdz 2012. gada beigām. 2012. gadā īstenoti 28 projekti ražošanas ēku energoefektivitātes paaugstināšanai par kopējo KPFI ieguldījumu 6,12 milj. EUR.

2013. gadā KPFI konkursa „Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai” II kārtas ietvaros apstiprināja 54 projektu iesniegumus ar kopējo KPFI finansējumu 11,36 milj. EUR, no tiem 38 izglītības iestāžu projektus un 16 komersantu projektus. Projektu īstenošanas termiņš bija 2013. gada 31. oktobris un to ietvaros tika veikti ieguldījumi tehnoloģiskajās iekārtās un ēku energoefektivitātes uzlabošanā. 2013. gada beigās notika pieteikšanās šī paša konkursa III kārtai. Tajā tika apstiprināti 168 projekti ar kopējo KPFI finansējumu 34 milj. EUR. To skaitā 97 izglītības un kultūras iestāžu projekti, 62 komersantu projekti un 9 ārstniecības iestāžu projekti. Šīs kārtas projekti ir jāīsteno līdz 2014. gada 30. jūnijam. Pēc pieejamās informācijas ir novērtēts, ka III kārtā **kumulatīvais ietaupījums varētu sasniegt 384 GWh**¹². 2014. gada sākumā tika izsludināta nākamā IV kārtā ar finansējumu 14,5 milj. EUR un īstenošanas termiņu līdz 2015. gada 31. janvārim. Konkursa mērķis ir SEG emisiju samazināšana, nodrošinot pāreju no tehnoloģijām, kurās izmanto fosilos energoresursus, uz tehnoloģijām, kurās izmanto atjaunojamus energoresursus, uzlabojot pretendentu ražošanas tehnoloģiskās iekārtas vai nomainot tās ar jaunām ražošanas tehnoloģiskām iekārtām un uzlabojot ēku energoefektivitāti. Projektu iesniedzējs var būt komersants, izglītības iestāde, kultūras institūcija vai ārstniecības iestāde.

Apgaismojuma infrastruktūra

Efektīvas apgaismojuma infrastruktūras ieviešanas pašvaldību publiskajās teritorijās mērķis ir sniegt finansiālu atbalstu pašvaldībām, tās iestādēm, aģentūrām vai komersantiem tādas apgaismojuma infrastruktūras ieviešanā, kas ļauj samazināt esošo elektroenerģijas patēriņu un samazināt SEG emisijas. KPFI projektu konkursa „Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana pašvaldību publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūrā” I un II kārtas ietvaros ir īstenoti 44 projekti par kopējo KPFI finansējumu 5 457 389 EUR apjomā. 2013. gadā notika pieteikšanās šīs aktivitātes

¹² http://www.em.gov.lv/images/modules/items/atskaite_EERP_2013.pdf

III kārtai, kuras ietvaros tika apstiprināti 12 projekta iesniegumi par kopējo KPFI finansējumu 1,18 milj. EUR apmērā, kas jāīsteno līdz 2014. gada 31. martam. Konkursa mērķis ir oglekļa dioksīda emisiju samazināšana pašvaldību publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūrā, izmantojot tādas tehnoloģijas un videi draudzīgus paņēmienus, kas ļauj samazināt esošo elektroenerģijas patēriņu. Pēc pieejamās informācijas ir novērtēts, ka elektroenerģijas ietaupījums projektu konkursa III kārtas īstenošanas rezultātā varētu sasniegt 1,2459 GWh/gadā. Pēc pieejamās informācijas ir novērtēts, ka kopējais **kumulatīvais ietaupījums III kārtā varētu sasniegt 27 GWh¹³**.

Centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanas mērķis ir būtiski paaugstināt siltumenerģijas ražošanas efektivitāti, samazināt siltumenerģijas zudumus pārvades un sadales sistēmās un sekmēt fosilā kurināmā veidu aizvietošanu ar atjaunojamiem kurināmiem. Turpinās centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošana DPP 3.5.2.1.1. apakšaktivitātē. Atbilstoši DPP, 3.5.2.1.1. apakšaktivitātei pieejams KF finansējums 84 448 883 EUR apmērā. Līdz 2014. gada februārim piecu kārtu ietvaros ir noslēgti 108 līgumi par KF finansējumu 72,9 milj. EUR apmērā.

▪ 3.1.5. Plānotie alternatīvie politikas pasākumi

Saskaņā ar ES fondu 2014. - 2020. gada plānošanas dokumentiem no 2014. - 2020. gadam Latvijā ēku energoefektivitātei un AER izmantošanai plānoti indikatīvi 376,16 milj. EUR, tajā skaitā:

1) industriālo ēku energoefektivitātei un AER izmantošanai – 32,56 milj. EUR - mērķis - veicināt efektīvu energoresursu izmantošanu un enerģijas patēriņa samazināšanu apstrādes rūpniecības nozarē. Tiks uzlabota energoefektivitāte apstrādes rūpniecībā, nodrošinot energoresursu ilgtspējīgu izmantošanu un veicinot apstrādes rūpniecības konkurētspēju;

2) energoefektivitātes paaugstināšanai valsts ēkās - 97,86 milj. EUR. Plānots sākot no 2014. gada ik gadu renovēt trīs procentus centrālās valdības ēku platības, lai nodrošinātu to atbilstību minimālām energoefektivitātes prasībām. Valsts ēku renovācija nodrošinās publiskā sektora ēku vadošo lomu labā piemēra demonstrēšanā un sekmēs ēku energosertifikāciju;

3) dzīvojamu ēku energoefektivitātei - 150 milj. EUR;

4) energoefektivitātes paaugstināšanai pašvaldību ēkās - 42,56 milj. EUR apmērā;

5) energoefektivitātes veicināšanai un vietējo AER izmantošanai centralizētajā siltumapgādē – 53,19 milj. EUR. Plānots atbalstīt siltumavotu rekonstrukciju, tostarp tehnoloģisko iekārtu iegādi un uzstādīšanu, kā arī siltumenerģijas pārvades un sadales sistēmu rekonstrukciju un būvniecību ar mērķi samazināt siltumenerģijas zudumus.

Kā alternatīvie pasākumi energoefektivitātes paaugstināšanai var tikt izskatīti šādi pasākumi:

1) plašāk lietojamiem materiāliem un tehnoloģijām, ko izmanto ēku energoefektivitātes paaugstināšanā, piemēram, logiem, izstrādāt enerģijas patēriņa norādīšanas kārtību,

¹³ http://www.em.gov.lv/images/modules/items/atskaite_EERP_2013.pdf

izmantojot etiķetes un standarta informāciju par precēm. Tas līdzīgi kā jau eksistējošā kārtība mājsaimniecībās izmantojamām elektroiekārtām, dos informāciju patērētājiem par enerģijas efektivitāti pirms preces iegādāšanās. Tas palīdzēs enerģijas patērētājiem, izvēloties produktus māju renovācijai, pieņemt lēmumu pamatojoties ne tikai uz cenas informāciju, bet arī uz enerģijas efektivitātes rādītāju informāciju;

2) noteikt obligātu ūdens skaitītāju uzstādīšanu visiem patērētājiem, kas ir pieslēgti centralizētās siltumapgādes sistēmai. Kā pierāda iepriekšējā prakse par skaitītāju uzstādīšanu, tad tas rada motivāciju patērētājiem ietaupīt enerģiju, jo viņiem ir iespēja sekot savam patēriņam, un izmaksas par enerģiju ir balstītas uz patērēto enerģijas daudzumu. Attiecībā uz daudzdzīvokļu ēkām un daudzfunkcionālām ēkām, kam apkure/dzesēšana tiek nodrošināta no centralizēta avota, no centralizētas siltumapgādes tīkla vai no centrāla avota, kas apkalpo vairākas ēkas, Direktīva 2012/27/ES nosaka, ka jāuzstāda individuālos patēriņa skaitītājus, kas uzskaita siltumenerģijas vai dzesēšanas enerģijas vai karstā ūdens patēriņu katrā vienībā, ja tas ir tehniski iespējams un rentabli. Ja individuālu siltuma patēriņa skaitītāju izmantošana nav tehniski iespējama vai nav rentabla, siltumenerģijas mērīšanai izmanto individuālus siltummaksas sadalītājus (alokatorus) siltuma patēriņa uzskaitē katrā radiatorā, ja vien attiecīgā dalībvalsts nepierāda, ka šādu siltummaksas sadalītāju uzstādīšana nebūtu rentabla. Tādos gadījumos var apsvērt alternatīvas rentablas metodes siltuma patēriņa uzskaitē.

3) noslēgt brīvprātīgās vienošanās starp EM un pašvaldībām par enerģijas efektivitātes pasākumu veikšanu atbilstoši Ministru kabineta 2011. gada 12. jūlija noteikumiem Nr.555 „Noteikumi par kārtību, kādā noslēdz un pārrauga vienošanās par energoefektivitātes paaugstināšanu”. Izstrādāt atšķirīgus vienošanās veidus lielajām (Daugavpils, Jelgava, Jēkabpils, Jūrmala, Liepāja, Rēzekne, Rīga, Valmiera, Ventspils) un mazajām pašvaldībām. No valsts puses piedāvāt mazajām pašvaldībām metodisku palīdzību ilgtspējīgu enerģētikas attīstības plānu izstrādāšanā. Tas var ietvert piemērotu modeļu piedāvāšanu, apmācību modeļu izmantošanā un nepieciešamo datu apkopošanai. **Plānotais kumulatīvais ietaupījums 2020. gadā varētu sasniegt 150 GWh;**

4) lielajām pašvaldībām no valsts puses var piedāvāt metodisku palīdzību ilgtspējīgu enerģētikas attīstības plānu izstrādāšanā, energoauditu veikšanas atbalsta programmas un atbalstu pilsētu rotācijas fondu veidošanā ar aizdevumiem uz atvieglotiem nosacījumiem;

5) izstrādāt valsts īpašumā esošo un valsts centrālās valdības izmantojamo telpu izmantošanas efektivitātes plānus, kas nosaka, ka katrai ministrijai ir jāizstrādā plāni, kas paredz enerģijas efektivitātes uzlabošanu par 20 – 25%;

6) noslēgt vienošanos ar valsts īpašumā esošo ēku izmantotājiem par enerģijas efektivitātes pasākumu īstenošanu, kas dod vismaz 25% enerģijas efektivitātes uzlabošanu. Energoefektivitātes pasākumu izvēlei un īstenošanai jābalstās uz ēkas energosertifikātam pievieno pārskatu, kurā norādīti ekonomiski pamatoti energoefektivitāti uzlabojoši pasākumi, kuru īstenošanas izmaksas ir rentablas paredzamajā (plānotajā) kalpošanas laikā. Valsts var piedāvāt samazinātas īres maksas noteiktam periodam pēc ēkas energoefektivitātes pasākumu īstenošanas;

7) energoefektivitātes kritēriju iekļaušana valsts atbalsta programmu nosacījumos. Stratēģijā 2030 norādīts, ka tās darbības periodā energoefektivitāte ir nacionāla prioritāte un ir ātrākais un izmaksu ziņā efektīvākais ilgtspējas un konkurētspējas risku samazināšanas veids, vienlaicīgi radot papildu darbavietas un veicinot izaugsmi. Tāpēc valstij savas intervences jomās svarīgi izmantot visas iespējas energoefektivitātes paaugstināšanai. Jāapsver iespēja atjaunot energoefektivitātes prasības, nosakot tehnisko

rādītāju līmeni energoapgādes komersantiem, kas nodarbojas ar siltumenerģijas ražošanu un centralizēto siltumapgādi.

Mājsaimniecību sektors

Līdz šim Latvijā mājsaimniecībām, kas atrodas privātmājās, ir bijušas mazas iespējas saņemt atbalstu energoefektivitātes pasākumu veikšanai. Tomēr privātmājas aizņem lielu daļu no kopējā mājsaimniecību dzīvojamā fonda. Lai stimulētu energoefektivitātes pasākumu veikšanu privātmājās, tādā veidā plašāk iesaistot privāto kapitālu energoefektivitātes pasākumos, nepieciešams izveidot atbalsta pasākumus arī šai grupai.

Pašvaldības var izveidot informācijas centru vai nodrošināt ekspertu, kas sniedz bezmaksas konsultācijas iedzīvotājiem par iespējamiem risinājumiem energoefektivitātes uzlabošanai mājsaimniecībās. Šobrīd pašvaldībās darbojas divas enerģētikas aģentūras – „Rīgas enerģētikas aģentūra” un „Zemgales reģionālā enerģētikas aģentūra”, kas sniedz iedzīvotājiem bezmaksas konsultācijas par risinājumiem energoefektivitātes paaugstināšanā mājsaimniecībās.

Valsts vai pašvaldības var sniegt atbalstu mājsaimniecībām energoefektivitātes pasākumu veikšanai, līdzīgi kā tiek darīts, piemēram, Rīgā, Valmierā, Liepājā, u.c.

Transporta sektors

Saskaņā ar Satiksmes ministrijas izstrādāto un 2013. gada 19. novembrī Ministru kabinetā apstiprināto Informatīvo ziņojumu par AS „Pasažieru vilciens” ritošā sastāva modernizāciju, Satiksmes ministrija plāno atjaunot AS „Pasažieru vilciens” ritošo sastāvu, nomājot jaunus elektrovilcienus (24 – 45 vilcienus, 15 gadu laikā), un laika posmā no 2014. gada janvāra līdz 2015. gada augustam, modernizējot 19 esošos dīzeļvilcienus. Prognozētā energoresursu ekonomija, kas saistīta ar samazinātu energoresursu patēriņu un efektīvāku jaunā ritošā sastāva darbību, varētu būt 15%. **Kumulatīvais ietaupījums uz 2020. gadu varētu sasniegt 31 GWh.**

Automašīnu enerģijas efektivitātes uzlabošana var tikt īstenota, izmantojot sekojošus pasākumus:

- pilnveidojot ES tiesisko regulējumu;
- pilnveidojot nodokļu politiku;
- pilnveidojot automašīnu izmantošanu ar informācijas izplatīšanas pasākumu palīdzību.

Nacionālās programmas attiecas uz pēdējiem diviem minētiem pasākumu veidiem.

Nodokļu politiku kontekstā Latvijā ir svarīgi nodrošināt atbilstoša līmeņa enerģijas vai CO2 nodokļus, kuru rezultātā mazinās tiešais enerģijas patēriņš, kā tas noteikts Stratēģijā 2030.

Izglītošanas un apmācības pasākumus autovadītājiem par energoefektīvu braukšanu gan iegūstot braukšanas apliecības, gan tālākos speciālos apmācībasursos, piedāvā dažas autoskolas Latvijā. Apmācībasursos nepieciešams veidot privātā transporta autovadītājiem un speciālām biznesa grupām, piemēram, kravas transporta vadītājiem,

autobusa vadītājiem. Autovadītāju izglītošana var tikt vērtēta gan automašīnas tehniskiem jautājumiem un nepieciešamo parametru ievērošanai, gan automašīnas vadīšanas stila ietekmei uz degvielas patēriņu. Jautājumi, kas tiek ietverti šādās izglītojošās informatīvās kampaņās varbūt sekojoši, bet ne tikai¹⁴:

1) gaisa spiediena riepās kontrolēšana, lai nepieļautu degvielas patēriņa palielināšanos, piemēram:

- spiediens riepās zemāks par 0,2 bar nekā ieteiktais palielina degvielas patēriņu par 1%;
- spiediens riepās zemāks par 0,4 bar nekā ieteiktais palielina degvielas patēriņu par 2%;
- spiediens riepās zemāks par 0,6 bar nekā ieteiktais palielina degvielas patēriņu par 4%;

2) palielināts ātrums palielina degvielas patēriņu, piemēram;

- braukšanas ātrums 105 km/h salīdzinot ar 90 km/h palielina degvielas patēriņu par apmēram 20%;
- braukšanas ātrums 120 km/h palielina degvielas patēriņu par apmēram 25%.

▪ 3.1.6. Pārrēķina koeficienti enerģijas veidiem

Lai salīdzinātu enerģijas ietaupījumu un veiktu pārrēķinu uz salīdzināmu vienību, tiek piemēroti gan Direktīvas 2012/27/ES IV pielikumā noteiktie pārrēķina koeficienti, gan atšķirīgi pārrēķina koeficienti, kas noteikti pamatojoties uz dalībvalstu atšķirīgo situāciju enerģētikas nozarē.

Latvijas energoresursu patēriņa pārrēķināšanai izmantotie pārveidošanas koeficienti parādīti 9. tabulā (iekrāsoti dzeltenā krāsā), ņemot vērā Direktīvas 2012/27/ES IV Pielikuma un Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes izmantotās zemākās siltumspējas (Net calorific value).

9. tabula

Izmantotās zemākās siltumspējas

Energoresurss	Mērvienība	Zemākā siltumspēja (NCV)	
		pēc Direktīvas 2012/27/ES IV Pielikuma	pēc Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes
Ogles	TJ/tūkst. t	17,2 - 30,7	26,22

¹⁴ Energoefektivitātes rīcības plāna priekšlikumu izstrāde atbilstoši Energoefektivitātes direktīvas 2012/27/ES prasībām http://www.em.gov.lv/images/modules/items/atskaite_EERP_2013.pdf

Kūdra	TJ/tūkst. t	7,8 - 13,8	10,05
Kūdras briketes	TJ/tūkst. t	16-16,8	15,49
Kokss	TJ/tūkst. t	28,5	26,79
Dabasgāze	TJ/tūkst. t	47,2	2010. gadā – 49,12 2011. gadā – 49,14 2012. gadā – 49,14
Degakmens eļļa	TJ/tūkst. t		39,35
Sašķidrinātā naftas gāze	TJ/tūkst. t	46	45,54
Auto un aviācijas benzīns	TJ/tūkst. t	44	43,97
Benzīna veida reaktīvā degviela	TJ/tūkst. t	44	43,21
Petrolejas veida reaktīvā degviela	TJ/tūkst. t	44	43,21
Petroleja	TJ/tūkst. t	44	43,20
Dīzeļdegviela un sadzīves krāšņu kurināmais	TJ/tūkst. t	42,3	42,49
Mazuts (degviela)	TJ/tūkst. t	40	40,60
Lakbenzīns	TJ/tūkst. t		41,86
Smērvielas	TJ/tūkst. t		41,86
Naftas bitumens	TJ/tūkst. t		41,86
Parafīna sveķi	TJ/tūkst. t	40	41,86
Naftas kokss	TJ/tūkst. t		32,98
Atstrādātās eļļas	TJ/tūkst. t		29,23
Pārējie naftas produkti	TJ/tūkst. t		41,86
Elektroenerģija	TJ/GWh	3,6	3,60
Siltumenerģija	TJ/TJ	1	1,00
Sadzīves atkritumi kurināšanai	TJ/tūkst. t	7,4-10,7	2010. gadā – 18,56 2011. gadā – 17,18

			2012. gadā – 17,05
Nolietotās riepas	TJ/tūkst. t	7,4-10,7	2010. gadā – 26,20 2011. gadā – 27,98 2012. gadā – 27,98
Kokogles	TJ/tūkst. t		30,00
Bioetanols	TJ/t		0,0268
Biodīzeļdegviela	TJ/t		0,0372
Atkritumu poligonu gāze	TJ/milj. m ³		2010. gadā – 19,82 2011. gadā – 19,03 2012. gadā – 19,02
Notekūdeņu dūņu gāze	TJ/milj. m ³		2010. gadā – 22,80 2011. gadā – 20,49 2012. gadā – 20,49
Salmi	TJ/tūkst. t		14,40
Malka	TJ/tūkst. cieš. m ³		6,70
Koksnes atlikumi	TJ/tūkst. ber. m ³		2,68
Kurināmās šķeldas	TJ/tūkst. ber. m ³		3,40
Koksnes briķetes	TJ/tūkst. t	16,8	17,00
Koksnes granulas	TJ/tūkst. t	16,8	18,00

▪ 3.1.7. Enerģijas ietaupījuma uzskaitē

Atbilstoši Ministru kabineta 2010. gada 30. septembra noteikumiem Nr.923 „Kārtība, kādā uzskaita valsts enerģijas galapatēriņa ietaupījumu un nodrošina energoefektivitātes monitoringa sistēmas darbību”, kas izdoti saskaņā ar Enerģijas galapatēriņa efektivitātes likuma 4. panta trešo daļu un 5. panta pirmo daļu, esošā monitoringa sistēma nodrošina enerģijas galapatēriņa monitoringu.

Enerģijas ietaupījumu aprēķināšanai tiks ievēroti kopējie principi un metodes, kas noteikti Direktīvas 2012/27/ES V pielikumā, tostarp ietaupījumu dzīves laiks un papildināmība. Ēku siltināšanas rezultātā iegūto enerģijas ietaupījumu aprēķināšanā izmantots dzīves laiks atbilstoši Direktīvas 2006/32/EK IV pielikuma 4. punktam, kas iekļauts 1. pielikumā „Metodikas apraksts enerģijas ietaupījumu aprēķināšanai atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 5. aprīļa Direktīvas 2006/32/EK par enerģijas gala patēriņa efektivitāti un pakalpojumiem prasībām”.

Atbilstoši Direktīvas 2010/31/ES 5. panta prasībām ir izstrādāts „Ziņojums par energoefektivitātes prasībām Latvijā jaunām un rekonstruējamām ēkām atbilstoši optimālo izmaksu līmenim (cost optimal) saskaņā ar Direktīvas 2010/31/ES par ēku energoefektivitāti 5. pantu”¹⁵. Enerģijas ietaupījumu aprēķins rekonstruētajām ēkām tiks veikts pamatojoties uz Ziņojumā noteikto optimālo izmaksu līmeni.

▪ 3.1.8. Energoauditi un energovadības sistēmas

Stratēģijā 2030, lai veicinātu energoefektivitāti, noteikts veicināt mazo un vidējo uzņēmumu darbības energoefektivitātes paaugstināšanu, ieviešot energoauditu un energovadības sistēmu. Būtiski ir aktivizēt nozares asociācijas lomu energoefektivitātes veicināšanai, rosinot diskusiju par enerģijas patēriņa līmeņatzīmju noteikšanu nozarē. Tāpat nākamajā plānošanas periodā plānots īstenot valsts atbalstu energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu ieviešanai rūpniecībā.

Enerģijas galapatēriņa efektivitātes likuma 12. pants nosaka, ka nozaru asociācijas, komersanti vai pašvaldības var noslēgt līgumus ar valsti par energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošanu un 12. panta otrās daļas otrais punkts paredz, valstij ir iespējams noteikt subsīdijas energoauditiem un atsevišķiem energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumiem, kas tiek īstenoti saskaņā ar šo vienošanos.

Ja valsts kā vienu no alternatīvajiem pasākumiem EPS ieviešanai noteiks vienošanās par enerģijas ietaupījumiem, tad komersantu iesaistīšanās veicināšanai valsts varētu segt līdz pat 60% no energoauditu izmaksām rūpniecībā, kas kopā veidotu 324 415 EUR¹⁶ laikā no 2014. - 2020. gadam.

Saskaņā ar Enerģijas galapatēriņa efektivitātes likuma 15. panta trešo daļu un likuma „Par atbilstības novērtēšanu” 7. panta pirmo daļu ir pieņemti Ministru kabineta 2013. gada 12. marta noteikumi Nr.138 „Noteikumi par rūpniecisko energoauditu” (turpmāk – MK noteikumi Nr. 138), kas nosaka kārtību, kādā veicams rūpnieciskais energoaudits lielajos rūpniecības nozaru uzņēmumos, juridiskajām personām izvirzāmās prasības rūpniecisko energoauditu veikšanai, energoauditora atbilstības novērtēšanas būtiskās prasības un kārtību, kādā īsteno šo prasību ievērošanas uzraudzību.

Saskaņā ar Ēku energoefektivitātes likuma 12. panta ceturto daļu pieņemti Ministru kabineta 2013. gada 9. jūlija noteikumi Nr.382 „Noteikumi par neatkarīgiem ekspertiem ēku energoefektivitātes jomā” (turpmāk – MK noteikumi Nr.382), kas nosaka neatkarīga eksperta kompetences prasības un kompetences apliecināšanas kārtību. Neatkarīgo ekspertu saraksts, kurā ir reģistrēti 108 neatkarīgie eksperti ēku energoefektivitātes jomā, atrodams šeit: <http://www.em.gov.lv/em/2nd/?cat=30272>.

¹⁵ <http://em.gov.lv/em/2nd/?cat=30270>

¹⁶ Tā kā energoauditu izmaksas rūpniecībā var ievērojami svārstīties atkarībā no uzņēmuma nozares, tad aprēķinā pieņemts, ka viena energoaudita vidējās izmaksas rūpniecībā lielajiem uzņēmumiem ir 4268,62 EUR. 60 uzņēmumi gadā = 256116,93 EUR kopā, 60 % no tā 153670,16 EUR. Pieņemts, ka energoaudita izmaksas maziem un vidējiem uzņēmumiem ir vidēji 1422,87 EUR (izmaksas valstij: 1422.87 EUR x 200 = 284574,36 EUR, 60 % no tā 170744,62 EUR).

Šobrīd, Ekonomikas ministrija sadarbībā ar CSP, izstrādā to lielo komersantu sarakstu, kuriem tiks uzlikts pienākums līdz 2015. gada 5. decembrim un pēc tam ik pēc četriem gadiem veikt obligātu energoauditu.

▪ 3.1.9. Uzskaitē un rēķinu izrakstīšana

Stratēģijā 2030, lai veicinātu energoefektivitāti, noteikts veicināt viedo skaitītāju ieviešanu, palielinot patērētāju izpratni par savu enerģijas patēriņu un radot iespēju to regulēt un samazināt patērēto energoresursu daudzumu.

Atbilstoši Enerģijas galapatēriņa efektivitātes likuma 16. panta ceturtajai daļai, ciktāl tas ir tehniski iespējams, ekonomiski pamatoti un samērīgi ar iespējamo enerģijas ietaupījumu, energopakalpojumu sniedzējs uzstāda individuālus elektroenerģijas un siltumenerģijas skaitītājus, kas precīzi ataino tiešā patērētāja faktisko enerģijas patēriņu un sniedz informāciju par faktisko izmantošanas laiku. Šādus skaitītājus uzstāda visos gadījumos, kad tiek izdarīts pieslēgums jaunai ēkai vai veikta pilnīga ēkas rekonstrukcija saskaņā ar Ēku energoefektivitātes likumu. AS “Latvenergo” ir izstrādājis viedo tīklu koncepciju (apstiprināta 2011. gada 1. martā ar Latvenergo valdes lēmumu). Viedo tīklu koncepcijas izstrādāšana ir viena no sadales tīkla attīstības sadaļām. Galvenais virzītājspēks viedo tīklu attīstībai ir zaļās iniciatīvas, atjaunojamo energoresursu attīstība un energoefektivitāte – pieņēmums, ka labāk informēts patērētājs lietos mazāk enerģijas.

Lai uzlabotu patērētāju līdzdalību sistēmas efektivitātē, nepieciešams ieviest viedo mēraparātu sistēmas. Atbilstoši AS „Sadales tīkls” sniegtajiem datiem, pašreiz uzņēmuma skaitītāju parku veido 1,099 miljoni elektroenerģijas skaitītāju, juridiskajiem klientiem tiek uzstādīti gan vienkāršie (uzskaita patēriņu vienā vai arī vairākās tarifu zonās, skaitītājam nav interfeisa attālinātai datu nolasīšanai), gan arī viedie elektroenerģijas skaitītāji (skaitītājs uzskaita gan diennakts gan mēneša patēriņu pa tarifu zonām, veido slodžu profilus, reģistrē notikumus (sprieguma atslēgumi, nesankcionēta skaitītāja mehānisma vāka noņemšana u.c.) žurnālā, reģistrē momentānās vērtības un tam ir komunikāciju interfeisi attālinātai datu nolasīšanai).

10. tabula

Uzstādīto elektroenerģijas skaitītāju skaits un sadalījums

AS „Sadales tīkls” elektroenerģijas skaitītāju skaits Elektroenerģijas skaitītāja veids	Skaits, gab.
Kopējais skaitītāju skaits, tajā skaitā:	1 099 578
Vienfāzes indukcijas tipa	646 794
Vienfāzes elektroniskie, vienkāršie	132 671
Trīsfāzu indukcijas tipa	232 243
Trīsfāzu elektroniskie, vienkāršie	76 157
Trīsfāzu viedie elektroenerģijas skaitītāji	11 713

Ir ieviesta viedo elektroenerģijas skaitītāju uzstādīšana pie pilsētas lielajiem elektroenerģijas patērētājiem no 100kW un vairāk (200A un vairāk) ar distances datu

nolasīšanas sistēmu. Tos pakāpeniski uzstāda AS „Sadales tīkls” pie mājsaimniecībām, kuru elektroenerģijas patēriņš gadā sasniedz 2500 kWh. No 2015. gada AS „Sadales tīkls” lielā apjomā jāveic klientiem uzstādīto skaitītāju nomaiņa, tāpēc to uzstādīšana turpināsies.

Lai atbalstītu dinamisku cenu veidošanos, šobrīd elektroenerģijas patērētājiem tiek piedāvāti dažādi tarifu veidi atkarībā no diennakts laika, kad elektroenerģija tiek patērēta. Tāpat tiek ieviestas viedo mēraparātu sistēmas un tiks nodrošināta neto elektroenerģijas uzskaitē.

Inovatīvas tehnoloģijas un iekārtas informācijas un komunikāciju jomā, tostarp viedo mērierīču (smart metering) un viedo tīklu (smart grids) ieviešana ļauj spert nopietnu soli uz viedo pilsētu (Smart Cities) veidošanu. Tāds mērķis ir arī Rīgai un citām Latvijas pilsētām.

AS "Latvenergo" īsteno projektu "Energoefektivitātes veicināšana mājsaimniecībās, izmantojot viedās tehnoloģijas". Šā projekta, kas ilgs piecus gadus, mērķis ir nodrošināt mājsaimniecības ar detalizētu informāciju par to enerģijas patēriņu, CO2 emisijām, kā arī samazināt to elektroenerģijas patēriņu par 10%. Kopumā projektā tiks iesaistītas 500 mājsaimniecības. 2012. gadā uz modernu skaitītāju bāzes 8078 siltuma mezglos (7423 ēkās) ir ieviesta automatiskā energopatēriņa datu nolasīšanas sistēma Rīgas pilsētas centralizētā siltumapgādē ar bezvadu distances datu pārraidi uz vienotu dispīcercentru, ko veica AS „Rīgas siltums”.

▪ 3.1.10. Kvalifikācijas, akreditācijas un sertifikācijas sistēmu pieejamība

MK noteikumos Nr.138 ir noteikts, ka par energoauditoru sertificēšanas iestāžu akreditāciju atbildīgs ir Valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Standartizācijas, akreditācijas un metroloģijas centrs" Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs. Ar energoauditoru sertificēšanu Latvijā nodarbojas Latvijas Siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģijas inženieru savienība Būvniecības speciālistu sertificēšanas centrs un sertificēšanas birojs SIA „Mācību un konsultāciju centrs ABC”. Sertificēto energoauditoru saraksts un akreditēto sertificēšanas institūciju kontaktinformācija ir pieejama Ekonomikas ministrijas tīmekļa vietnē¹⁷.

Ministru kabineta 2008. gada 9. decembra noteikumos Nr.1013 „Kārtība, kādā dzīvokļa īpašnieks daudzdzīvokļu dzīvojamā mājā norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvokļa īpašuma lietošanu” noteikts, ka, lai efektīvāk izmantotu siltumenerģiju, kā arī atvieglotu norēķinus, dzīvokļu īpašnieki var ievēlēt pārstāvi (energopārvaldnieku), kas uzrauga siltumenerģijas režīmu, nolasa skaitītāju rādījumus un veic citus līgumā paredzētos pienākumus. Dzīvokļu īpašnieki slēdz līgumu ar energopārvaldnieku par iepriekšminēto pienākumu veikšanu un tajā nosaka energopārvaldnieka tiesības, pienākumus un atbildību.

Latvijā tehniskās kompetences, objektivitātes un uzticamības līmenis, kā arī pieejamās dažāda līmeņa izglītības programmas ir pietiekamas un pieejamas visiem interesentiem, tostarp energoapkalpojumu sniedzējiem, energopārvaldniekiem un ar enerģiju saistītu būves elementu uzstādītājiem.

¹⁷ <http://www.em.gov.lv/em/2nd/?cat=30272>

Ievērojot 2007. gada 13. decembra Profesionālās izglītības likuma 2. pantu, Latvijā ir noteiktas profesionālās izglītības pakāpes, profesionālās kvalifikācijas līmeņi un attiecīgās profesionālās kvalifikācijas ieguvei nepieciešamā izglītība. Latvijas izglītības sistēmā ir noteikti pieci profesionālās kvalifikācijas līmeņi, kurus iegūst, sekmīgi pabeidzot akreditētās profesionālās izglītības programmas.

Likuma „Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu” 7. panta otrā daļa nosaka būvniecības jomā reglamentētās profesijas (būvinženieris un būvtehniķis), kurās kvalifikācijas prasības nosaka akreditētās izglītības programmas un likumā noteiktajos gadījumos — profesionālās sertifikācijas noteikumi. Savukārt šā likuma 7. panta trešā daļa nosaka, ka arhitektūras un būvniecības jomā reglamentēta ir būvinspektora profesija, kurā kvalifikācijas prasības nosaka normatīvie akti būvniecības jomā.

2013. gada 18. martā Latvijā studiju virzienā „[Energētika, izņemot siltumenerģētiku un siltumtehniku, Elektronika un automātika, izņemot automātiku, datortehniku un telekomunikācijas](#)” ir akreditētas 29 studiju programmas. Programmu sadalījumu starp Latvijas izglītības iestādēm var skatīt AIKNC tīmekļa vietnē: (http://www.aiknc.lv/lv/prog_aip_virziens.php?id=18).

Studiju virzienā „[Arhitektūra](#) un būvniecība” akreditētas ir 35 studiju programmas. Programmu sadalījumu starp Latvijas izglītības iestādēm var skatīt AIKNC tīmekļa vietnē: (http://www.aiknc.lv/lv/prog_aip_virziens.php?id=20).

Piemēram, Rīgas Tehniskā universitātē studiju virzienā „[Arhitektūra](#) un būvniecība” apgūstama bakalaura profesionālās studijas programma, par kuras sekmīgu apgūšanu piešķir grādu siltuma, gāzes un ūdens inženiersistēmās un inženiera kvalifikācija siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģijā. Minētā studiju programma apstiprināta ar RTU Senāta 2007. gada 29. janvāra lēmumu Nr.510 un studiju programmas izmaiņas apstiprinātas ar Būvniecības fakultātes domes 2008. gada 7. marta lēmumu Nr.003. Programmas ietvaros tiek pasniegts priekšmets - [Alternatīvie enerģijas avoti ēku siltumapgādei](#).

Rīgas Tehniskās universitātes Būvniecības fakultātes Profesionālās Tālākizglītības centrs piedāvā licencētu profesionālas pilnveides izglītības programmu „Ēku un būvju energoefektivitātes audits” (LR IZM licence Nr. P-34 no 07.08.2009). Nodarbību laikā var apgūt sekojošus kursus:

- Ēku un būvju energoauditu reglamentējošie normatīvie akti.
- Siltumtehniekie procesi mikroklimata inženiersistēmās un videsziņa.
- Siltumapgāde, karstā ūdens apgāde un apgaismojums.
- Ēku un būvju apsekošana.
- Ēku un būvju norobežojošās konstrukcijas.
- Apkures katli un sistēmas.
- Ventilācija un gaisa kondicionēšana.
- Ēku un būvju energoefektivitātes aprēķinu metodika.
- Ēku energoaudita pārskata izstrādāšana.

- Energoefektivitāti paaugstinoši materiāli, tehnoloģijas, projekti un tāmes.

MK noteikumi Nr.138 un MK noteikumi Nr.382 attiecīgi nosaka kvalifikācijas prasības rūpnieciskajiem energoauditoriem un neatkarīgajiem ekspertiem ēku energoefektivitātes jomā.

Šobrīd esošais kvalificēto speciālistu skaits energoefektivitātes jomā ir pietiekams esošā pieprasījuma apmierināšanai. Ja pieprasījums pieaugs (piemēram, MVU sektorā), tad esošā sistēma pieļauj ātru papildus speciālistu izglītošanu un sertificēšanu.

▪ 3.1.11. Energopakalpojumi

Enerģijas galapatēriņa efektivitātes likuma 14. pants nosaka energopakalpojumu sniegšanas un finansēšanas pamatprincipus.

Pirmās ESKO Latvijā uzsāka savu darbību 2000. gadā, piedāvājot profesionālu servisu ielu apgaismošanā. Tomēr līgumu īstenošanas laikā parādījās galvenokārt juridiskas problēmas, kuras apgrūtināja līguma izpildi.

Energoapakalpojumu tirgus attīstību kavē atsevišķi neskaidrie juridiskie jautājumi pakalpojumu līgumu slēgšanā, piemēram, par īpašumtiesībām uz uzstādītajām iekārtām, energoapgādes (centralizētās siltumapgādes) uzņēmumu neieinteresētība energoservisa pakalpojumu sniegšanā, zema patērētāju informētība par ESKO kompāniju iespējām un pozitīvo piemēru trūkums. Lai novērstu trūkumus un stimulētu energopakalpojumu tirgu, tiek izstrādāts likumprojekts, kurā atsevišķa nodaļa veltīta enerģijas galapatēriņa efektivitātes un energopakalpojumu veicināšanai, kur tiks noteikts Ekonomikas ministrijas pienākums publicēt informāciju par pieejamiem energoefektivitātes līgumiem un noteikumiem, kas būtu jāiekļauj šādos līgumos, kā arī līgumu paraugu un informāciju par energopakalpojumu sniedzējiem un paraugpraksi.

Energoapakalpojumu tirgus attīstību kavē arī neskaidrie finanšu jautājumi saistībā ar ESKO ieviešanu, piemēram, par iegūtā finanšu ietaupījuma sadalīšanu starp iesaistītajām pusēm, kā arī par valsts garantiju sniegšanu ESKO kredītu izsniegšanai. Šobrīd Latvijā sekmīgi darbojas viena energopakalpojumu kompānija SIA „Renesco”, kas īsteno daudzdzīvokļu dzīvojamo māju renovācijas projektus. Detalizēta informācija pieejama tīmekļa vietnē: <http://www.renesco.lv>. Tomēr ir mēģinājumi arī no citām privātstruktūrām, piemēram, SIA „Latvijas namsaimnieks”, SIA „LATIO Namsaimnieks” u.c., kas jau noslēgušas ESKO līgumus par vairāku māju renovāciju. Savukārt ar māju renovāciju pēc ESKO principiem darbojas arī daži pašvaldības namu apsaimniekošanas uzņēmumi (PEKO), tostarp SIA „Rīgas namu pārvaldnieks”, kas ar ESKO līgumu 2013. gadā ir renovējis vienu māju un noslēdzis vēl 10 līgumus.

Turpinās konsultācijas ar ieinteresētajām pusēm, tostarp banku sektoru, par ESKO attīstības veicināšanu.

▪ 3.1.12. Valsts energoefektivitātes fonds

Valsts energoefektivitātes fonda (turpmāk – VEEF) mērķis ir atbalstīt valsts iniciatīvas energoefektivitātes jomā visā galapatēriņa sektorā. VEEF finanšu pamatu veido 2014. - 2020. gada ES fondu plānošanas periodā energoefektivitātei paredzētie ES fondu līdzekļi. Tiek izskatīta iespēja ES fondu programmas apsaimniekošanu uzticēt ALTUM/AFI.

Plānots, ka VEEF varēs piešķirt finansējumu gan aizdevumu, gan grantu veidā. VEEF jānodrošina tās funkcijas, kas nepieciešamas Direktīvas 2012/27/ES prasību izpildei un viena no tām ir energopakalpojumu attīstības veicināšana.

Latvijā pašlaik esošās finanšu institūcijas neveic funkcijas, kas nepieciešamas Direktīvas 2012/27/ES prasību izpildei. Fondam būtu jāsekmē jaunveidojamu vai spēkā esošu mehānismu izmantošana energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem, lai pēc iespējas palielinātu dažādu finansējumu plūsmu sniegtos ieguvumus. Par ES fondu ieviešanas mehānismu joprojām turpinās diskusijas.

Atbilstoši Rīkojuma par koncepciju 3.2. apakšpunktam¹⁸ Ekonomikas ministrijai jāizstrādā un jāiesniedz Energoefektivitātes likumprojekts, kurā paredzēta energoefektivitātes fonda izveide. Var tikt apsvērta iespēja veidot rotācijas fondu arī lielajās pilsētās ar aizdevumiem uz atvieglotiem nosacījumiem.

Ņemot vērā ES fondu 2007. - 2013. gada plānošanas pieredzi energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu veicināšanā daudzdzīvokļu ēkās, t.sk. problēmas ar finansējuma pieejamību komercbankās, nākamajā plānošanas periodā ir būtiski nodrošināt tādu aktivitātes finansēšanas mehānismu, lai ekonomiski pamatotiem projektiem būtu pieejams finansējums to īstenošanai. Līdz ar to ir plānots atbalstu sniegt kā aizdevumus ar zemām procentu likmēm un daļēju aizdevuma pamatsummas dzēšanu, ja sasniegts noteikts energoefektivitātes līmenis.

Papildus, finanšu instruments kā finansēšanas risinājums sabiedrisko ēku un dzīvojamā fonda energoefektivitātes palielināšanai ir ierosināts arī Ekonomikas ministrijas sagatavotajā politikas plānošanas dokumentā Stratēģija 2030.

Fonda darbības institucionālais modelis un nosacījumi tiek sagatavoti Energoefektivitātes likuma ietvaros. Fondu iespējams veidot kā rotācijas fondu ilgspējīgu finanšu investīciju projektu īstenošanai, nodrošinot projektu finansēšanai aizdevumus uz atvieglotiem nosacījumiem un kombinējot ar citiem atbalsta instrumentiem, kas tiek piešķirti atkarībā no sasniegtā enerģijas ietaupījuma konkrētajā projektā, pēc tā pabeigšanas.

▪ 3.1.13. Energoefektivitātes pasākumu atbilstība valsts atbalsta tiesiskajam regulējumam

Informatīvajā ziņojumā ir uzskaitīti šādi iespējamie energoefektivitātes pasākumi, kuri būtu vērtējami valsts atbalsta kontekstā:

- energoefektivitātes pasākumi daudzdzīvokļu dzīvojamajās ēkās;
- samazinātas īres maksas noteikšana noteiktam periodam pēc ēkas energoefektivitātes pasākumu īstenošanas;
- energoauditu veikšanas atbalsta programmas (valsts varētu segt līdz pat 60% no energoaudita izmaksām rūpniecībā);

¹⁸ Rīkojums par koncepciju <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40288015>

- apmācību pasākumi par energoefektīvu braukšanas tehniku speciālām biznesa grupām;
- valsts atbalsts energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu ieviešanai rūpniecībā;
- valsts energoefektivitātes (rotācijas) fonda izveide.

Izvērtējot iespējas augstāk minētos energoefektivitātes pasākumus ieviest, lai nodrošinātu valsts indikatīvā un obligātā kumulatīvā enerģijas ietaupījuma mērķu sasniegšanu, tiks ievērotas Komercedarbības atbalsta kontroles likumā noteiktās normas, kā arī ES pieņemtās „Vides un Enerģijas valsts atbalsta pamatnostādnes 2014. - 2020. gadam”.

▪ 3.2. Ēku energoefektivitāte

▪ 3.2.1. Ēku renovācijas stratēģija

Saskaņā ar Direktīvas 2012/27/ES 4. pantu, Latvijai kā Eiropas Savienības dalībvalstij ir jāizstrādā ēku ilgtermiņa stratēģiju, lai mobilizētu ieguldījumus gan valsts, gan privāto dzīvojamo ēku un komercplatību fonda renovācijā (turpmāk - Stratēģija).

Stratēģijā būs iekļauts:

- pārskats par valsts ēku fondu, kura pamatā attiecīgos gadījumos ir statistiska izlase;
- rentabla renovācijas pieeju noteikšana atkarībā no ēku veida un klimatiskās joslas;
- politikas jomas un pasākumi, lai veicinātu ēku rentablu pilnīgu renovāciju, tostarp pakāpenisku pilnīgu renovāciju;
- ilgtermiņa perspektīvas, kas privātpersonām, būvniecības nozarei un finanšu iestādēm palīdzētu pieņemt lēmumus par ieguldījumiem;
- ar pierādījumiem pamatotas aplēses par paredzēto enerģijas ietaupījumu un plašākiem ieguvumiem.

Stratēģijas pirmo versiju Latvijai skatīt pielikumā Nr.2.

▪ 3.2.2. Citi pasākumi energoefektivitātes veicināšanai ēku renovācijā

Vērtējot 2007. - 2013. gada ES fondu projektu īstenošanas pieredzi ēku renovācijā secināms, ka, lai sekmīgi turpinātos ēku energoefektivitātes pasākumu realizācija ir jānodrošina:

- 1) finansējuma pieejamība ekonomiski pamatotiem projektiem visā Latvijas teritorijā, t.sk. reģionos;
- 2) kvalitatīva projektu vadība un uzraudzība;

- 3) aktivitāšu uzraudzības fokusēšana uz rezultātu, tai skaitā enerģijas ietaupījumu, sasniegšanu;
- 4) augstas energoefektivitātes un kvalitatīvas būvniecības sasniegšana;
- 5) būvkomersanta atlases procedūras uzlabošana;
- 6) resursu izmaksu samazināšana.

Nākamajā 2014. – 2020. gada plānošanas periodā valsts un mājokļu energoefektivitātes paaugstināšanai indikatīvi plānotais Kohēzijas politikas finansējums ir 247,86 milj. EUR. Finansējums projektiem tiks nodrošināts atbilstoši aktivitātes ieviešanas noteikumiem, kuri pašlaik ir izstrādes stadijā. 2007-2013. gada plānošanas periodā iedzīvotājiem bija pieejami granti 50% līdz 60% apmērā. 2014 - 2020. gada plānošanas periodā daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku iedzīvotājiem plānots aizdevums ar samazinātām procentu likmēm renovācijas darbiem un daļēja pamatsummas dzēšana līdz 35%, ja sasniegts konkrēts energoefektivitātes līmenis. Līdz ar to iedzīvotājiem garantēti būs pieejams finansējums projektu īstenošanai, pretēji šī brīža situācijai, kad daudzas mājas nevar saņemt aizdevumus renovācijas projektu realizēšanai komercbankās.

Lai nodrošināto minēto mērķu sasniegšanu ES fondu 2014. – 2020. gada plānošanas periodā, ir jāīsteno sekojošas aktivitātes:

1) Jāveicina energokonsultantu pakalpojuma veidošanās. (Ar energokonsultantu tiek domāta juridiska persona, kura nodrošina daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes projekta vadību, nodrošinot šādus ekspertus: energoauditoru, projektētāju, būvuzraugu, kuri atbilstoši savai kompetencei nodrošina, lai energoefektivitātes projekts tiktu sagatavots un ieviests atbilstoši iedzīvotāju vēlmēm un normatīvo aktu prasībām būvniecības un ēku energoefektivitātes jomā, kā arī tiktu sasniegts plānotais enerģijas ietaupījuma līmenis pēc renovācijas projekta pabeigšanas). Energokonsultants ar bankas garantiju vai apdrošināšanas polisi atbild par projekta ietvaros sasniedzamo energoefektivitātes līmeni. Energokonsultants atmaksā daudzdzīvokļu māju iedzīvotājiem radītos zaudējumus, ja pēc renovācijas projekta pabeigšanas netiek sasniegts noteiktais energotaupības līmenis. Konsultatīvais atbalsts ir plānots VEEF ietvaros.

2) Jāturpina **izglītot potenciālos projektu iesniedzējus un projektu īstenošanos** informatīvās kampaņas „Dzīvot siltāk” ietvaros, tai skaitā organizējot izglītojošus seminārus un konferences energoefektivitātes jomā ne tikai daudzdzīvokļu māju sektorā, bet arī publiskajā sektorā. Jānodrošina metodiskie materiāli par projekta sagatavošanas un ieviešanas jautājumiem, kā arī par ēkas ekspluatāciju pēc energoefektivitātes projekta pabeigšanas.

3) 2014. gadā plānots pārskatīt minimālās ēku energoefektivitātes prasības (ēkas ārējo norobežojošo konstrukciju būvelementiem un ēku inženiertehniskajām sistēmām). Minimālās ēku energoefektivitātes prasības tiks noteiktas, lai panāktu izmaksu ziņā optimālu līdzsvaru starp finanšu ieguldījumiem un ēkas dzīves cikla laikā ietaupītajām enerģijas izmaksām.

▪ 3.3. Publisko struktūru ēku energoefektivitāte

▪ 3.3.1. Valsts sektora ēku energoefektivitāte

Latvijai saistībā ar Direktīvas 2012/27/ES ieviešanu jāpasniedz indikatīvais valsts energoefektivitātes mērķis, kura ietvaros katru gadu jārenovē 3% valstij piederošo ēku platības, kas noteikts Direktīvas 2012/27/ES 5. pantā. Tā kā valsts ēkas veido daļu no valsts enerģijas galapatēriņa, tad centrālās valdības ēku 3% renovācijas mērķa izpilde dod ieguldījumu kopējā galapatēriņa 1,5% ietaupījuma mērķa sasniegšanā.

Saskaņā ar Direktīvas 2010/27/ES 5. panta piektā punkta prasībām Ekonomikas ministrijā tika sagatavots valsts institūciju īpašumā, valdījumā un lietojumā esošajām ēkām ar kopējo platību virs 500 m². Apkopotie dati par izmantotajiem enerģijas nesējiem 904 valsts ēkās apkopoti 11. tabulā. Pēc tabulas datiem redzams, ka gāze kā kurināmais tiek izmantots 192 valsts ēkās ar kopējo platību virs 500 m², šķidrās kurināmais (dīzeļdegviela) – 31 ēkā, cietais kurināmais – 144 valsts ēkā, jauktais – 23 ēkās.

11. tabula

Kurināmā veids valsts ēkās ar kopējo platību virs 500 m².¹⁹

Kurināmā veids	Skaitis
Gāze	
Dabasgāze	192
Šķidrās kurināmais	
Dīzeļdegviela	31
Cietais kurināmais	
akmeņogles	6
Malka, granulas, šķelda, graudi	107
Ogles, granulas	2
Malka, akmeņogles	29
Citi apkures veidi	
Elektroenerģija	5
Siltumsūkņi	1
Centralizētā siltumapgāde	458
Jauktais kurināmais	
Akmeņogles, dabasgāze	4

¹⁹ Valsts institūciju īpašumā, valdījumā un lietojumā esošo ēku ar kopējo platību virs 500 m² saraksts, <http://em.gov.lv/em/2nd/?cat=30273>

Dabasgāze, dīzeļdegviela	1
Dīzeļdegviela, dabasgāze, koksne	1
Dīzeļdegviela, koksne	2
Gāze, centralizētā siltumapgāde	1
Gāze, graudi	2
Koksne, centralizētā siltumapgāde	1
Naftas gāze, malka	4
Maz kurina, trūkst datu	7

12. tabula
Valsts ēkas ar platību virs 500 m²

VALSTS ĒKAS ar platību VIRS 500 m² no tām:	Skaitis	Kopējā platība, m²	Piezīme
biroju ēka	229	513018	
izglītības iestādes, mācību ēka, darbnīcas, mācību darbnīcas, laboratorija	191	702639	
dzīvojamā ēka	37	73026	
dienesta viesnīcas, kazarmas	120	467426	
ārstniecības vai veselības aprūpes iestāžu ēkas	84	421435	
biroju ēka ar dzīvojamām telpām	4	7120	
sporta ēka	22	45030	
muzeji un bibliotēkas, grāmatu krātuve, arhīva ēka, ēkas plašizklaides pasākumiem	20	43548	

rūpnieciskās ražošanas ēka (pie LLU, ZM, TM (piecietumiem), IZM un lauku saimniecību nedzīvojamās ēka	15	27432	
saimniecības ēka (veļas mazgātavas,	33	35867	
ugunsdzēsēju depo	29	29490	
cita iepriekš neklasificēta ēka (izolatori u.tml)	32	41110	
garāžas	10	22145	
kultūrvēsturiskais piemineklis	140	426819	<p>Saskaņā ar Direktīvas 2012/27/ES 5. panta otro punktu dalībvalstis var pieņemt lēmumu nenoteikt vai nepiemērot pirmajā punktā minētās prasības šādām ēku kategorijām:</p> <p>- ēkām, ko oficiāli aizsargā kā <u>daļu no klasificētas vides vai to īpašās arhitektūras un vēsturiskās vērtības dēļ, tiktāl, ciktāl konkrētu minimālo energoefektivitātes prasību izpilde nepieņemami izmainītu to raksturu vai izskatu;</u></p> <p>- ēkām, kuras ir bruņoto spēku vai centrālās valdības īpašumā un kalpo valsts aizsardzības mērķiem, izņemot bruņoto spēku un citu valsts aizsardzības iestāžu personālam paredzētas atsevišķas dzīvojamās telpas vai biroja ēkas;</p> <p>- ēkām, kas kalpo par kulta vietām un ko izmanto reliģiskām darbībām.</p>
ēka nodota ekspluatācijā pēc 2003. gada	66	142479	Saskaņā ar Direktīvas 2012/27/ES par energoefektivitāti 1. panta otro punktu 3% normu aprēķina,

			pamatojoties uz attiecīgās dalībvalsts centrālās valdības īpašumā esošo un izmantoto ēku, kuru kopējā izmantojamā platība ir lielāka par 500 m ² , kopējo platību, kas katra gada 1.janvārī neatbilst valsts minimālajām energoefektivitātes prasībām, kuras noteiktas, piemērojot Direktīvas 2010/31/ES 4. pantu (par Cost optimal). energoefektivitātes prasībām.
noliktavas, sakaru ēkas	11	16619	Nav atbilstošs lietošanas veids.
nav skaidrs ēkas izmantošanas veids	1	940	Nav atbilstošs lietošanas veids.

KOPĀ: 1044 3 016 143

Kopā valsts ēkas, atbilstoši Direktīvas 2012/27/ES 1. panta pirmā punkta prasībām	904	2 589 322
--	------------	------------------

▪ 3.3.2. Citu publisko struktūru ēku energoefektivitāte

Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2014. – 2020. gadam kā veicamie uzdevumi saistībā ar publiskā sektora energoefektivitāti ir noteikti :

- pašvaldību energoplānu izstrāde, paredzot kompleksus pasākumus energoefektivitātes veicināšanai un pārejai uz atjaunojamiem energoresursiem (indikatīvais finansējuma avots - pašvaldību budžeta finansējums);
- ņemot vērā, ka atbilstoši ES fondu 2014. – 2020. gada plānošanas perioda darbības programmā „Izaugsme un nodarbinātība” plānotajam, energoefektivitātes uzlabošana pašvaldības ēkās tiks īstenota integrētas pilsētvides attīstības investīciju ietvaros, nacionālas nozīmes attīstības centru gadījumā energoplāniem jābūt iekļautiem pašvaldību attīstības plānos.
- energoefektivitātes programmas valsts un pašvaldību sabiedrisko ēku sektorā.

Šobrīd nav informācija par publiskajām struktūrām, kas būtu izstrādājušas energoefektivitātes rīcības plānus.

Nākamajā 2014. – 2020. gada plānošanas periodā valsts un mājokļu energoefektivitātes paaugstināšanai indikatīvi plānotais Kohēzijas politikas finansējums ir 247,86 milj. EUR.

▪ 3.3.3. Publisko struktūru iepirkumi

Ieviestie pasākumi

Pašlaik Latvijā ir veikti vairāki pasākumi, lai veicinātu energoefektīvu preču, pakalpojumu un ēku iepirkumus publiskajā sektorā. Šiem pasākumiem ir ieteikuma raksturs gan attiecībā uz valsts, gan citām publiskām struktūrām.

Ministru kabinets 2008. gada 22. decembra sēdē (prot. Nr. 94, 92 §) apstiprināja Informatīvo ziņojumu "Par ieteikumiem zaļā publiskā iepirkuma veicināšanai valsts un pašvaldību institūcijās un ieteikumiem videi draudzīgas būvniecības veicināšanai", kas ietver detalizētu rekomendāciju dokumentu „Ieteikumi zaļā publiskā iepirkuma veicināšanai valsts un pašvaldību institūcijās”. Iepirkumu uzraudzības birojs minētos ieteikumus publicējis savā tīmekļa vietnē - <http://www.iub.gov.lv/node/63>. Ieteikumi satur atsauces uz tiesību aktiem iepirkumu jomā, paraugus energoefektivitātes kritēriju iekļaušanai iepirkumu nosacījumos, kā arī paskaidrojumus attiecībā uz kritēriju praktisku pielietošanu.

Prasības attiecībā uz zaļā iepirkuma kritēriju izmantošanu ir iekļautas arī KPFI atbalsta atklāto konkursu nolikumos.

2013. gada 9. janvārī spēkā stājās Ēku energoefektivitātes likums, kura 7. pants nosaka, ka valsts vai pašvaldības īpašumā esošām publiskām ēkām obligāti veicama energosertifikācija, un, ka ēkas pircējam vai īrniekam ir tiesības pieprasīt energosertifikāciju. Ēku energoefektivitātes likuma 13. pants nosaka, ka valstij vai pašvaldībai piederošām ēkām energosertifikāts jāizvieto apmeklētājiem redzamā vietā. Minētās normas nodrošina to, ka valsts institūcijām un pašvaldībām ir pieejama korekta informācija par tādu ēku energoefektivitāti, ko publiskais sektors lieto, gatavojas īrēt vai pirkt. Tādējādi ir izveidots pamats energoefektivitātes kritēriju izvirzīšanai ēku iepirkumos.

Pašvaldību līmenī energoefektīvu preču, pakalpojumu un ēku iepirkumi var tikt veicināti ar pašvaldības izdotiem saistošiem noteikumiem un rīcības plāniem. Piemēram, ar Rīgas domes 2010. gada 6. jūlija lēmumu Nr.1644 ir apstiprināts "Rīgas pilsētas ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plāns 2010. - 2020. gadam", kurš paredz pasākumus pilsētas apgaismes sistēmas energoefektivitātei – spuldžu nomaiņu pret augsti energoefektīvām LED spuldzēm, kā arī elektroniskās vadības sistēmas ieviešanu enerģijas patēriņa samazināšanai. Plānā izvērtēta arī sadarbības iespēja ar energopakalpojumu sniedzējiem.

Plānotie pasākumi

Lai izpildītu Direktīvas 2012/27/ES 6. panta pirmā punkta prasības, tiks noteikts valsts sektora pienākumu iepirkt preces, pakalpojumus un ēkas, kurām ir augsts energoefektivitātes līmenis. Minēto pienākumu plānots noteikt ar šādiem normatīvajiem aktiem:

1) attiecībā uz preču un pakalpojumu iepirkumiem – likumprojekts „Grozījumi Publisko iepirkumu likumā” (VSS-1880), izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē 2013. gada 17. oktobrī <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40302704>

2) attiecībā uz ēku iepirkumiem - likumprojekts „Grozījumi Ēku energoefektivitātes likumā”

Ar mērķi mudināt pašvaldības iepirkt preces, pakalpojumus un ēkas, kurām ir augsts energoefektivitātes līmenis, paredzēts attiecīgos ieteikumus iekļaut Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas izstrādātajos metodiskajos ieteikumos pašvaldību attīstības programmu izstrādei („Nozaru politikas vadlīniju pašvaldībām” 20. sadaļā „Vadlīnijas enerģētikas un energoefektivitātes jomā”), ko pašvaldības aicinātas ņemt vērā, izstrādājot un īstenojot pašvaldību attīstības programmas 2014. - 2020. gadam.

▪ 3.4. Enerģijas galapatēriņa efektivitātes pasākumi transportā

Lai veicinātu energoefektivitātes paaugstināšanu transporta sektorā, kā arī samazinātu energoresursu (piemēram, fosilā degviela, dabasgāze) importu un veicinātu vietējo enerģijas ražošanas attīstību, Stratēģijā 2030 liela uzmanība veltīta AER izmantošanas veicināšanai transporta sektorā, paredzot plašāku AER izmantošanu publiskajā transportā, tai skaitā, īstenojot tālāku dzelzceļa transporta elektrifikāciju un veicot sabiedriskā transporta pāreju uz biodegvielu un citu videi draudzīgu energoresursu izmantošanu. Kā viens no šī uzdevuma izpildes nosacījumiem ir 2014. gada 11. februārī Ministru kabinetā apstiprinātais Elektromobilitātes attīstības plāns 2014. - 2016. gadam²⁰.

Plāns ir izstrādāts balstoties uz trīs prioritātēm: Latvijas uzņēmumu konkurētspējas paaugstināšana jaunas industrijas radīšanai; energoneatkarības palielināšana un piesārņojuma un siltumnīcefektu izraisīto gāzu samazināšana. Elektromobilitāte skar vienlaikus dažādas jomas: vides aizsardzības un ilgtspējības nodrošināšanu, enerģētiku, uzņēmējdarbību, transportu, līdz ar to elektromobilitātei ir vērā ņemams potenciāls turpmākajā Latvijas ekonomikas attīstībā. Lai veicinātu elektromobilitātes attīstību, plāns paredz konkrētus atbalsta politikas virzienus attiecībā uz svarīgākajiem tās elementiem: elektrotransportlīdzekļu izplatība, uzlādes staciju tīkla izbūve, atbalsts inovatīvu produktu izstrādei, kā arī sabiedrības izglītošana un informācijas pieejamības nodrošināšana par elektromobilitāti.

▪ 3.5. Efektīvas apsildes un dzesēšanas veicināšana

▪ 3.5.1. Visaptverošs novērtējums

Latvijā ir izveidota tiesiskā bāze, lai nodrošinātu tādas koģenerācijas veicināšanu, kas balstīta uz lietderīgo siltuma pieprasījumu iekšējā enerģijas tirgū. Latvijas enerģētikas sektorā kopš 2000. gada ir vērojama strauja efektīvas koģenerācijas izplatība. 2012. gadā darbojās jau 132 koģenerācijas stacijas ar kopējo elektrisko jaudu 1016 MW, kuras saražoja 2340 GWh elektroenerģijas. Koģenerācijas stacijas 2012. gadā pārdošanai saražoja 4693 GWh centralizētās siltumenerģijas, kas sastādīja 62,9% no kopējās centralizētās siltumenerģijas piegādes. 2011. gadā darbojās 83 koģenerācijas stacijas ar kopējo elektrisko jaudu 963,4 MW.

²⁰ <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40304985&mode=mk&date=2014-02-04>

Augsti efektīvā koģenerācijā 2011. gadā tika saražots 2888 GWh elektroenerģijas, kas ir 92% no kopējā koģenerācijā saražotās elektroenerģijas apjoma. Šo augsto rādītāju veicinājis līdz šim īstenotais atbalsta mehānisms - obligātais elektroenerģijas iepirkums, kā ietvaros arī esošās siltumenerģijas ražošanas iekārtas pakāpeniski tiek aizstātas ar vietējos energoresursus izmantojošām un efektīvām koģenerācijas iekārtām.

Latvijā enerģijas ražošanu koģenerācijā regulē Enerģētikas likums, Elektroenerģijas tirgus likums un saskaņā ar to izdotie Ministru kabineta 2009. gada 10. marta noteikumi Nr.221 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā”, kā arī likums “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” un saskaņā ar to izdotie tiesību akti.

Minētās normas un pasākumi ieviesti, izpildot Direktīvas 2004/8/EK²¹ prasības. Tā kā ar Direktīvu 2012/27/ES tiek aizstāta Direktīva 2004/8/EK, un Latvijai līdz 2014. gada 5. jūnijam arī Direktīvas 2012/27/ES 14. pants ir jāievieš nacionālajā tiesību sistēmā, ir jāpārskata līdz šim Latvijā ieviestās Direktīvas 2004/8/EK tiesību normas.

Rīkojumā par koncepciju nolemts atbalstīt variantu nenoteikt atbrīvojumus visām Direktīvas 2012/27/ES 14. pantā uzskaitītajām iekārtām ieviest siltuma un koģenerācijas potenciāla, izmaksu un ieguvumu analīzes veikšanas pienākumu.

Šobrīd izstrādāšanā esošais likumprojekts Energoefektivitātes likums paredz, ka Ekonomikas ministrija līdz 2015. gada 31. decembrim veic un EK iesniedz augstas efektivitātes koģenerācijas un efektīvas centralizētas siltumapgādes un dzesēšanas izmantošanas potenciāla visaptverošu izvērtējumu, kas ietver izmaksu un ieguvumu analīzi. Izstrādājot politikas pasākumus efektīvas siltumapgādes un dzesēšanas attīstībai, Ekonomikas ministrija ņem vērā iepriekš minētā augstas efektivitātes koģenerācijas un efektīvas centralizētas siltumapgādes un dzesēšanas izmantošanas potenciāla visaptverošā izvērtējuma rezultātus.

Efektīvas siltumapgādes un dzesēšanas izmaksu un ieguvumu analīzes veikšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā kompetentās iestādes ņem vērā izmaksu un ieguvumu analīzi, noteiks Ministru kabinets. Ministru kabineta noteikumi tiks izstrādāti, ņemot vērā Direktīvas 2012/27/ES VIII un XI pielikuma prasības.

▪ 3.5.2. Citi pasākumi apsildīšanas un dzesēšanas efektivitātes veicināšanai

Stratēģijā 2030 izvirzītā galvenā mērķa un apakšmērķu sasniegšanu būtiski ietekmē energoefektivitāte un tās pasākumi ne tikai visos enerģētikas apakšsektoros, bet arī citās nozarēs. Tāpēc, kā vēl viens no sasniedzamajiem politikas rezultatīvajiem rādītājiem Stratēģijā 2030, paredzēts vidējais siltumenerģijas patēriņš apkurei, nosakot, ka līdz 2030. gadam vidējais siltumenerģijas patēriņš apkurei tiek samazināts par 50% pret pašreizējo rādītāju, kas ar klimata korekciju ir aptuveni 200 kWh/m² gadā (2009. gadā – 202 kWh/m²). Pēdējo 20 gadu laikā tas ievērojami samazinājies (1990. gadā – 304 kWh/m²). Šis rādītājs ir pietiekami ambiciozs, lai piesaistītu investīcijas un uzlabotu energoefektivitāti ēkās, tai pat laikā neaizmirstot par energoefektivitātes uzlabošanu ražošanas procesos, kas ir viens no konkurētspējas priekšnoteikumiem.

²¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 11. februāra Direktīvas 2004/8/EK par tādas koģenerācijas veicināšanu, kas balstīta uz lietderīgo siltuma pieprasījumu iekšējā enerģijas tirgū, un ar ko groza Direktīvu 92/42/EEK

Ņemot vērā, ka vislielākais energoresursu galapatēriņš ir tieši siltumenerģijas ražošanā, ieskaitot centralizēto siltumenerģiju, Stratēģijā 2030 ietverts uzdevums noteikt stingrākas prasības centralizētās siltumapgādes sistēmām attiecībā uz enerģijas zudumu tīklos samazināšanu, vērtējot investīciju lietderību un 2030. gadā zudumu līmeņatzīmi tuvinot 10%, kā arī stimulēt jaunu patērētāju pieslēgšanu efektīvām centralizētās siltumapgādes sistēmām, tai skaitā, ierobežojot zemas lietderības fosilo autonomās apkures iekārtas uzstādīšanu teritorijā, kurā ir pieejama centralizētā siltumapgāde.

Centralizēto siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanas mērķis ir būtiski paaugstināt siltumenerģijas ražošanas efektivitāti, samazināt siltumenerģijas zudumus pārvades un sadales sistēmās un sekmēt fosilā kurināmā veidu aizvietošanu ar atjaunojamiem kurināmiem. (skat.2.3. sadaļu)

Tiek attīstītas atjaunojamus energoresursus izmantojošas koģenerācijas elektrostacijas ar mērķi būtiski paaugstināt elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanas apjomus no atjaunojamiem energoresursiem, tādējādi mazinot Latvijas atkarību no primāro enerģijas resursu importa.

▪ 3.6. Enerģijas pārveide, pārvade, sadale un pieprasījuma reakcija

Lai nodrošinātu pieprasījuma reakcijas sistēmas ieviešanu, ir jāveic detalizēta analīze un nepieciešamo normatīvo aktu grozījumu sagatavošana.

Ir uzsākta Elektroenerģijas biržas darbība Latvijā – atvērta elektroenerģijas biržas NordPool Spot Latvijas cenu zona (*bidding area*) ar mērķi veicināt Baltijas valstu elektroenerģijas tirgus integrāciju Skandināvijas reģionā.

Lai stimulētu tīklu operatorus uzlabot infrastruktūras plānojuma un darbības efektivitāti, tiek īstenota projekta „Kurzemes loks 2. etaps: 330kV līnijas Grobiņa – Ventspils” izbūve ar mērķi stiprināt Latvijas rietumu reģiona pārvades tīklu (Kurzemes loks).

Tāpat plānots uzlabot savienojamību ar ES enerģētikas tīkliem, aktīvi iesaistoties jaunā Eiropas Infrastruktūras Savienojumu instrumenta apgūvē, vienlaikus veicināt reģionālu sadarbību, lai pēc iespējas ātrāk vienotos par kopīgiem reģionālajiem projektiem kas vērsti uz visa Baltijas reģiona tirgus integrāciju ES.

Stratēģijā 2030 noteikti vairāki priekšnoteikumi un apņemšanās par darbības virzieniem un pasākumiem, lai nodrošinātu pieeju efektīviem energoresursu tirgiem, stabilas un pamatotas enerģijas cenas, kā arī ilgtermiņā drošu nacionālo un reģionālo enerģētikas infrastruktūru:

1) nodrošināt nacionālā mērogā elastīgu un drošu energoapgādes tīklu, ņemot vērā arvien plašāku mikroģenerācijas izplatību un tā rezultātā radušās izmaiņas Latvijas enerģijas portfeli. Decentralizētas mikroģenerācijas procesā saražoto enerģiju iespējams efektīvi integrēt tīklā tikai pie nosacījuma, ka energoapgādes tīkli tiek rūpīgi uzraudzīti, tiek analizēta un plānota to darbība un attīstība, kā arī nodrošināta efektīva jaudu balansēšana tīklā;

2) attīstīt enerģētikas politikas ietekmes izvērtēšanas kapacitāti, pilnvērtīgi aptverot enerģētikas politikas tiešās un netiešās izmaksas uz patērētājiem un ieguvumus ekonomikai kopumā, tajā skaitā alternatīvās izmaksas un lokālo piesārņojumu;

3) nodrošināt valsts mēroga sociālo atbalstu enerģētikas sektorā, tostarp īstenojot sociālos atbalsta pasākumus noteikta statusa patērētājiem, lai izskaustu enerģētisko nabadzību un nodrošinātu enerģijas pieejamību par atbilstošu, pieņemamu cenu ikvienam Latvijas iedzīvotājam;

4) nodrošināt enerģijas tirgu liberalizāciju, atvieglojot jaunu tirgus dalībnieku ienākšanu tirgū, veicinot enerģijas piegāžu avotu un ceļu diversifikāciju reģionālā mērogā un veicinot sabiedrības informētību par tās ieguvumiem un pienākumiem brīvā un efektīvā enerģijas tirgū;

5) turpināt ciešu sadarbību ar reģionālajiem partneriem Baltijas enerģijas tirgus starpsavienojumu plāna un Eiropas Infrastruktūras savienošanas instrumenta (CEF) ietvaros, balstoties uz solidaritātes un savstarpēja finansiālā atbalsta principiem, līdzsvarojot nacionālās un reģionālās intereses kopēji izdevīgiem risinājumiem (piem., dabasgāzes piegādes un uzglabāšanas infrastruktūras attīstība);

6) turpināt Skandināvijas un Baltijas valstu elektroenerģijas tirgu integrāciju Nord Pool Spot biržas ietvaros, tajā skaitā nākotnes darījumu finanšu instrumentu tirdzniecību, izveidojot vienotu cenu reģiona zonu, attīstot ekonomiski pamatotus reģionālos starpsavienojumus, samazinot straujas elektroenerģijas cenu svārstības, palielinot tirgu likviditāti un dodot signālus jaunu jaudu, tostarp atjaunojamās enerģijas attīstībai;

7) izveidot efektīvu un atvērtu reģionālu dabasgāzes tirgu, pārņemot ES 3. enerģētikas paketi, un atbalstīt Baltijas reģiona dabasgāzes piegāžu diversifikācijas risinājumus, tostarp reģionāla sašķidrinātā dabasgāzes termināļa attīstību, dabasgāzes starpsavienojumus starp Poliju-Lietuvu un Somiju-Igauniju, kā arī palielinot reģionālās dabasgāzes krātuves jaudas;

8) attīstīt tirgus priekšnoteikumus tikai ekonomiski pamatotiem reģionāliem zema oglekļa bāzes jaudu projektiem, atsakoties no tieša valsts atbalsta jauniem bāzes jaudas projektiem.

Ekonomikas ministrs

V.Dombrovskis

—

Vīza:
valsts sekretārs

M.Lazdovskis

15.05.2014. 14:12

11636

K.Beihmanis,

Karlis.Beihmanis@em.gov.lv

67013260

I.Ozoliņa

Inguna.Ozolina@em.gov.lv

67013175

A.Pētersone

Andzela.Petersone@em.gov.lv

67013170